

SOTJHØNA

ØSTENSJØVANNETS VENNER
Nr. 23 - Høsten 2002 - Årgang 13

SOTHØNA

Nr. 23 - Høsten 2002, 13. årgang

Medlemsblad for
Østensjøvannets Venner

I denne utgaven kan du lese om:

Gratulerer Oslo	Side 3
Effektiv måte å fjerne veps på	Side 3
Østensjøområdet miljøpark endelig vedtatt	Side 4
Renere Østensjøvann	Side 5
Til minne om Minna Wetlesen	Side 8
Mitt Østensjøvann (besøk hos Inga Marie Gulseth)	Side 10
Blekkulf på Abildsø gård	Side 12
Artspresentasjon: Toppdykker	Side 13
Vasspesten blomstrer opp igjen	Side 13
Åpning av Østensjøbekken	Side 14
Publikumsbrygga på plass igjen	Side 15
Audun Østensjø (780 år etter slaget på Mjøsa)	Side 16
Cathrine Senjes hjørne	Side 18
Fjordinger på sommerbeite	Side 20
Fra det gamle album	Side 20
Hvilken naturguide skal jeg velge	Side 20
Årsrapport for fugl ved Østensjøvannet 2001	Side 25
Elg skutt på Abildsø gård	Side 29

Forurensning

Ved forurensning, oljeutslipp eller liknende,
kontakt vann og avløpsetatens telefonvakt
(hele døgnet): tlf.: 23 33 69 50

ØSTENSJVANNETS VENNER
Postboks 77 Oppsal
0619 OSLO

Bank: 7874.05.56761
Org.983034446

E-post til redaksjonen
og til styret:
post@ostensjovannet.no
Øvrige E-postadresser finnes på
foreningens hjemmesider
www.ostensjovannet.no

SOTHØNAS REDAKSJON

Paul Fekjær,
Finn Gulbrandsen
Leif-Dan Birkemoe

Sats og layout:
John H. Liberg

Sponsorkontakt:
Finn Gulbrandsen

Omslagsfoto:
Jørn Areklett Omre

Forsidelogo:
Anne Durban

Trykk:
Nordberg Aksidenstrykkeri AS

Foreningens styre:
Leder: Amund Kveim
Nestleder: Finn A. Gulbrandsen
Sekretær: Tiril Andersen
Kasserer: Leif-Dan Birkemoe

Styremedlemmer:
Johan Mollatt,
Eirik Wærner,
Paul Fekjær

Varamedlemmer:
Hanne Blesvik,
Trond Strømdahl,
Solveig Olavsén.
Odd Frode Ulbrandt

Medlemskontingent 2002:
Hovedmedlem: kr. 75.-
Husstandsmedlem kr. 10.-
Foreninger: kr. 300.- +
Firmaer o.l. kr. 600.- +
(betales til foreningens bank)

Vi takker våre annonsører for støtte
til utgivelse av dette bladet.

Gratulerer Oslo!

Samlet verneplan for Østensjøområdet endelig vedtatt.

Det var med stor glede vi den 11. juni endelig fikk bekreftelsen: et samlet Bystyre vedtok opprettelsen av "Østensjøområdet Miljøpark" uten endringer. Vår honnør går derfor nå til Bystyret og til de mange som i en årrekke har arbeidet med planen.

Vi velger også å tro at foreningens eget arbeid gjennom en årrekke har vært medvirkende til at vi endelig har fått denne viktige saken vedtatt.

Med dette får området for første gang en samlet plan for sikring av det unike natur- og kulturlandskapet.

Vedtaket innebærer en erkjennelse av at naturområdene ikke tåler flere inngrep og et ønske om å kunne levere verdiene videre til kommende generasjoner. Vår oppgave nå blir å bidra til at det utarbeides en god forvaltningsplan for området og se til at denne blir fulgt opp.

Østensjøområdet tiltrekker seg oppmerksomhet fra hele landet og benyttes som "klasserom" for alt fra barnehager til universitetsmiljøer. Med sin

beliggenhet midt inne i byggesonen er området også et av landets mest benyttede til rekreasjonsformål.

Vi håper med vårt videre arbeid å bidra til at området blir et utstillingsvindu ikke bare for hovedstadens, men også landets miljøpolitikk.

Vann- og avløpsetaten har varslet en større innsats i arbeidet med å oppnå et renere Østensjøvann. Dette vil kunne innebære en rekke spennende prosjekter som for eksempel åpning av bekker som er lagt i rør, etablering av naturlige renseparker samt videre rehabilitering av breddene og av avløpsnettet.

Det er med stor glede og optimisme vi nå ser frem til det videre samarbeid med kommunens etater om positiv innsats for området.

Oslo, august 2002

Amund Kveim

Effektiv måte å fjerne veps på?

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Høsten 2002 er en rik vepsetid. Mange ideer til bekjempelse av invasjonen ble lansert og her er ett som kan anbefales, i alle fall som en kortsiktig løsning. Veps suges her ut av panelet på Abildsø gård ved hjelp av støvsuger. I hjørnet av vinduskarmen på sydsiden av bygningen var det stor trafikk ut og inn av veps som plaget folk i sittegruppen rett ved. Åpning av panelet, noe som egentlig krever tillatelse av Byantikvaren, eller sprøyte gift inn under panelet syntes ikke å være noen god løsning. Støvsuger ble hentet og munnstykket plassert i sprekken ved vinduet.

Veps på vei ut og inn gikk med andre ord rett i fella. Flere hundre veps ble rapportert sugd inn i støvsugeren på kort tid. Det er Philip Gabrielsen som her styrer "vepsfangeren".

Veggen er for anledningen dekorert med bilder fra Østensjøvannet.

Østensjøområdet miljøpark endelig vedtatt

Honnør til Oslo Bystyre som tirsdag 11. juni enstemmig og uten endringer vedtok den store reguleringsplanen "Østensjøområdet Miljøpark". Med dette har vi endelig fått en samlet plan for vern av dette unike området med alle dets verdier.

Av Amund Kveim

Foto: Leif-Dan Birkemoe

Fra v. tidligere leder i ØVV, Erik Damsgaard, dagens leder, Amund Kveim og ordfører Per Ditlev-Simonsen

Helst hadde vi sett at hele området ble fredet etter naturvern- og kulturminnelovene, men selv med et reguleringsmessig vern som det vi nå har fått, må vi kunne stole på at dette området nå er sikret i overskuelig fremtid.

Deler av området, selve vannet og de to store gårdsanleggene Østensjø og Abildsø, er allerede fra tidligere underlagt fredningsbestemmelser. Med dette har vi således i det alt vesentligste nådd et av våre mål slik det er nedfelt i foreningens formålsparagraf.

Det var spesielt hyggelig at samtlige politiske grupperinger i bystyret gikk inn for forslaget. Dette innebærer en bred erkjennelse av området verdier som vil danne en god basis for den forvaltningsplan for området som nå må utarbeides. Vi forventer også at dette vil måtte følges opp med økonomiske midler for å kunne gjennomføre forvaltningen på forsvarlig vis.

En stund så det ut til at planen ville måtte korrigeres idet det fremkom ønske om å etablere en sammenhengende turvei tilrettelagt for bevegelseshemmede langs vannet ved Tallberget. Et slikt ønske kunne imidlertid vanskelig oppfylles uten å foreta massive inngrep i naturområdene, og disse ville sannsynligvis også komme i konflikt med de fredede områdene.

Vi måtte derfor fraråde et slikt forslag, og bystyret valgte da i stedet å be byrådet foreta en opprusting av eksisterende turveinett for å gjøre området bedre tilgjengelig for bevegelses-hemmede.

Selve reguleringsplanen omfatter Rognerud-skogen, Tallberget, Abildsø gård, Abildsø idrettsfelt, friområdet øst og vest for Boge-rudmyra, Bakkehavna, friområdene sør til Paal Bergs vei, områdene mellom Eterveien og Østensjøveien, "Kirkeskaugen" fra Jøranstien til Bølerbekken, Østensjø gård, området under Oppsal terrasse og friområdet nord for vannet. I planen inngår det også to små byggeområder: i krysset Ytre Ringvei / Eterveien og i Paal Bergs vei nordvest for Rustad skole.

Ideelt sett hadde vi foretrukket at også disse områdene forble ubebygget, men vi fant å kunne akseptere dette når vi så hele reguleringsplanen under ett. Med dette skal det være satt endelig sluttstrek for alle forslag om bebyggelse i grønt-områdene.

Det er vår erfaring at det tar lang tid å få viktige saker gjennom kommunens administrative og politiske system. En lang rekke organisasjoner har arbeidet med vernesaken helt siden 1950-tallet, og utbyggingsinteressene har gang på gang truet med å forringe området egenart og dets artsmangfold. I de senere årene har vi likevel i stadig større grad kunnet konstatere en generell holdningsendring og en økende forståelse for miljøverdier.

I 1979 ble det vedtatt en skjøtselsplan for Østensjø-området som bare i beskjeden ut-strekning viste seg å fungere som arbeids-redskap for sikring og forvaltning av verdiene.

Vi må derfor være forberedt på at foreningen også i årene fremover må spille en aktiv rolle som pådriver i det viktige arbeide for det vi har karakterisert som "den uerstattelige arven".

Selve planen med reguleringsbestemmelser for de ulike delene av området er lagt ut på internett på kommunens hjemmesider. Kartet vi trykket på midtsidene i Sothøna nr. 20, er tilnærmedesvis riktig i forhold til det endelige vedtaket.

Renere Østensjøvann

Renseparker og andre tiltak

Overingeniør Terje Wold

Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten

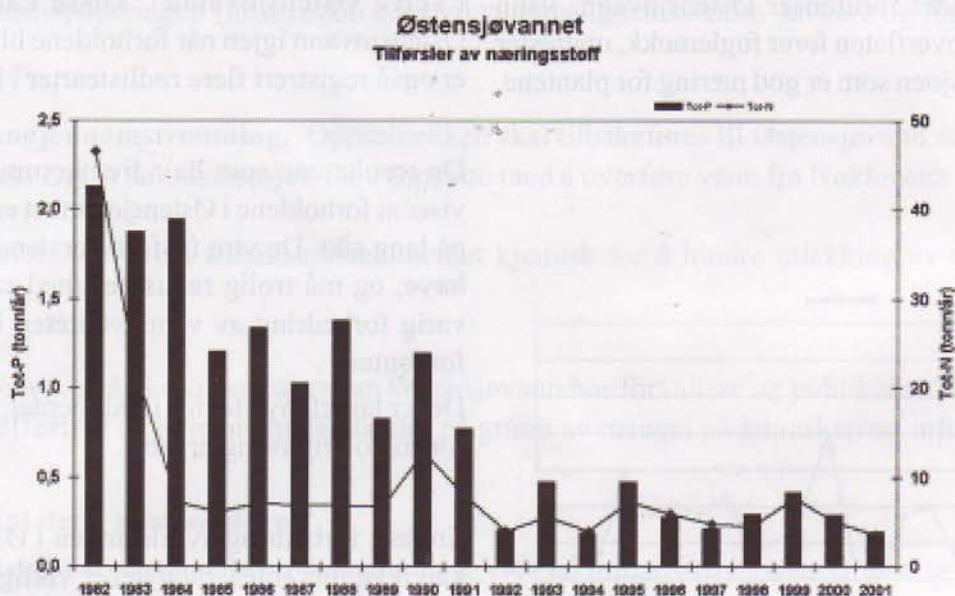
Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune har på oppfordring fra Byrådsavdeling for miljø- og samferdsel (MOS) laget en tiltaksplan for forbedring av vannkvaliteten i Østensjøvann. Resultatet er beskrevet i rapporten «Restaurering av Østensjøvann» og er et resultat av omfattende undersøkelse- og utredningsarbeid. Rapporten kan fås ved henvendelse til etaten.

Rapporten beskriver både forholdene i innsjøen og hvilke kilder som er viktigst for tilførsler av forurensninger (næringsstoff) og tiltak for å bedre vannkvaliteten. Nedenfor er resultatene av undersøkelsene og de foreslåtte tiltak beskrevet.

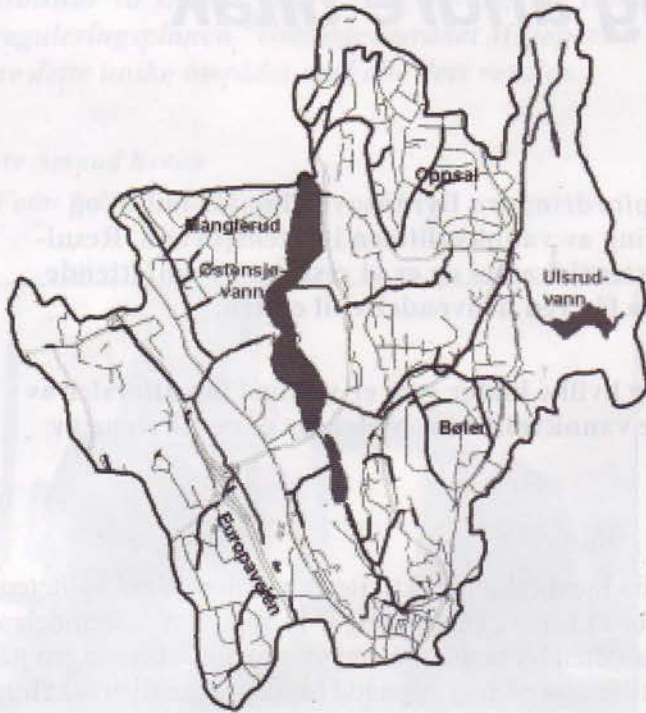
Forhold i innsjøen og nedbørfeltet

Østensjøvannet er av natur næringsrikt, men tilførsler fra menneskelige aktiviteter har gjort vannkvaliteten i innsjøen svært dårlig. Innsjøen mottar i dag mindre forurensning enn før (figur 1), men den er fremdeles en av Norges mest næringsrike innsjøer. Skal vannkvaliteten bli bedre må den ytre fosforbelastningen på Østensjøvannet reduseres betydelig. Reduksjonen av tilførsler som er oppnådd hittil, er ikke tilstrekkelig.

Figur 1. Transport av fosfor og nitrogen i tilløpsbekkene til Østensjøvann

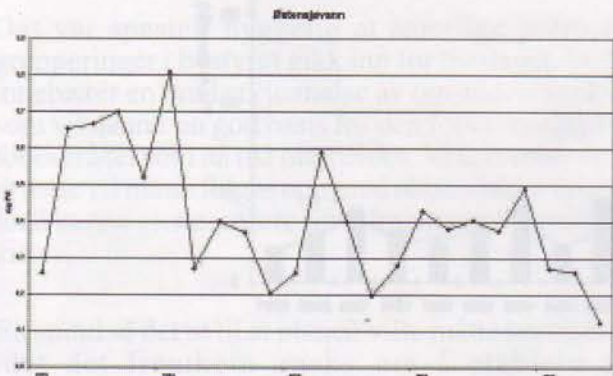

Undersøkelser av bekkene og avløpsnettene viser at det er mange lekkasjer og feil på kloaknettet og at en stor andel av de ytre tilførslerne av næringsstoffene kommer derfra. Men ikke en helt ubetydelig andel kommer via avrenning fra gater. Det er også kjent at gjødsling av parker og hager kan gi store tilførsler av næringsstoff.

Figur 2. Kartet viser nedbørsfeltet til Østensjøvann med blå bekker og svarte overvannsledninger («bekker i rør»).

Også nærområdet forurenses Østensjøvann. Vann som renner på overflaten fører fuglemøkk, matrester og jord ut i innsjøen som er god næring for plantene.

Figur 3. Fosforkonsentrasjoner i prøver tatt i august-september

I innsjøen og langs kantene er vegetasjonen kartlagt og den viser at flytebladvegetasjonen er redusert betraktelig de siste 40 årene, mens algemengden har økt.

I grunnne innsjøer som Østensjøvannet konkurrerer undervannsvegetasjonen med plante-planktonet. Et av stadiene vil dominere. Det skal det mye til før det skifter over til det andre stadiet.

I perioden 2000-2001 fikk vi et slikt skifte i Østensjøvann til total dominans av vasspest. Så store mengder vasspest ser ikke innbydende ut, men det tyder på at vannkvaliteten er blitt noe bedre som et resultat av de tiltak som er gjort for å begrense tilførselene.

Den dårlige vannkvaliteten påvirker også fiske-samfunnet som består av abbor, gjedde, mort og karuss.

Fisketettheten er lav og er begrenset av andre faktorer enn næring, som oksygenvinn og giftproduserende blågrønnalger. Oksygenvinnet sammen med høy pH fører til store interne tilførsler av næringsstoffer .

Kanalene i Bogerudmyra og Klopptjern fungerer som et viktig fristed for flere arter som har blitt borte i selve Østensjøvannet. Disse kan vandre ut i Østensjøvann igjen når forholdene blir bra nok. Det er også registrert flere rødlistearter i Bogerudmyra.

De resultatene som har fremkommet i prosjektet viser at forholdene i Østensjøvannet er ustabile, også på lang sikt. De ytre fosfortilførselene er fortsatt for høye, og må trolig reduseres med ca 70 % før en varig forbedring av vannkvaliteten i innsjøen kan forventes.

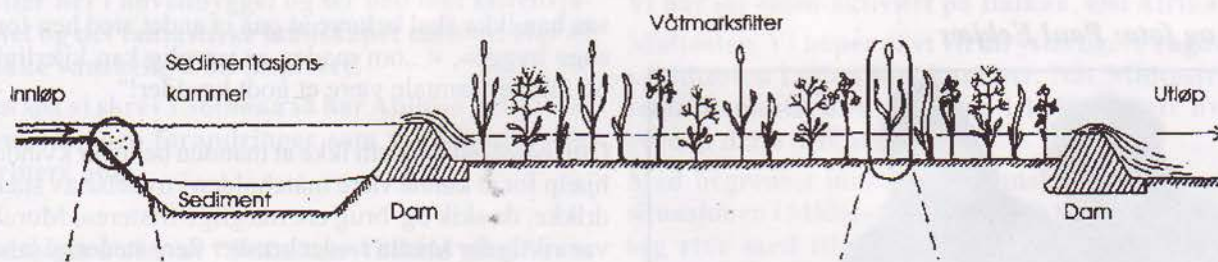
Det er lagret mye fosfor i sedimentet, og potensialet for fosforfrigjøring er stort.

En rask forbedring av tilstanden i Østen-sjøvannet kan ikke forventes, men det er viktig at de tiltakene som settes inn snur utviklingen i en positiv retning

Foreslåtte tiltak

Med bakgrunn i de aktivitetene som er gjen-nomført i prosjektet har VAV utarbeidet et forslag til videre arbeid.

Stoppe tilførsler av kloakk. VAV har allerede startet med å spore opp feil og lekkasjer samt å få disse rettet. Vi vil også undersøke ledningsnettets ytterligere for å finne de ledningene som lekker og rehabilitere disse.

Figur 4. Prinsippkisse av en våtmark/reusepark.

- **Våtmarker.** Det vurderes å anlegge våtmarker/reuseparker i utløpet av bekkene. Disse kan ha god renseseffekt både på overflateavrenning til bekkene og kloakktilførsler. De mest aktuelle stedene er Smedbergbekken og Bølerbekken.
- **Gjenåpne bekker.** Vurdere å gjenåpne bekker og hindre at bekker legges i rør for å øke selvrensingen.
- **Tilplanting.** Overflateavrenning fra områdene rundt Østensjøvann, spesielt fra fugl, er et problem. Det er foreslått å reetablere kantvegetasjon, endre turveisystemet, samt redusere andelen nærliggende plenarealer. Det vil også bli oppfordret til å begrense mating av fuglene. Friluftsetaten er i gang med flere av disse tiltakene.

Infiltrasjon o.a. Gjennom mange år har avrenningsforholdene for regnvann rundt innsjøen forverret seg ved at vannet nå i stor grad kommer i store mengder på kort tid. Ved å øke den lokale overvannsdiskonseringen (infiltrasjon o.a.) vil vannmengden komme jevnere og forurensningen blir mindre.

- **Økt vanngjennomstrømning.** Oppsalbekken skal tilbakeføres til Østensjøvann når vannkvaliteten er god nok. Det er søkt konsesjon for å fortsette med å overføre vann fra Nøkle vann til Østensjøvann.
- **Sedimentet.** Vurdere å stabilisere sedimentet kjemisk for å hindre utlekking av næringsstoffer til vannet.

Til slutt er det viktig å øke kunnskapen om Østensjøvann hos forvaltere og publikum slik at alle tiltak blir mest mulig effektive og at man unngår skader på grunn av mangel på kunnskap og informasjon.

Hvordan skal dette gjennomføres?

En del av tiltakene som anbefales er det naturlig at VAV tar initiativ til å gjennomføre og vi har startet med en del av dem. Andre tiltak ligger utenfor VAVs ansvarsområde, og Friluftsetaten har tatt tak i de forslag som hører inn under deres arbeidsområde.

Vann- og avløpsetaten og resten av kommunen vil gjøre det vi kan for å få gode forhold i Østensjøvann, men det vil ta tid. Både fordi planlegging og gjennomføring tar tid, men ikke minst fordi Østensjøvann er et tregt system som bruker lang tid på å gi respons.

Til minne om Minna

Også i år markerte Østensjøvannets Venner dagen for opprettelsen av Europas første husmorskole den 17. mars 1865. Dagen ble markert med utdeling av informasjon, salg av foreningens artikler og med gratis boller, kaker, saft og kaffe. En takk til de som deltok denne dagen.

Tekst og foto: Paul Fekjær

Den nye publikumsbrygga var ikke helt ferdig, men ble benyttet på Minna Wetlesens merkedag.

Hvem var nå så denne så godt likte Minna Wetlesen? Annette Wilhelmine von Bülow ble født i Drammen i 1821. Foreldrene var av dansk adel og da Minna var 13 døde faren og de flyttet til København. Slik ble det husarbeid og håndarbeid for Minna. Hun følte seg dog norsk og fikk en guvernante-post i Norge og traff så sin Fredrik Wetlesen.

Fredriks far Jørgen overtok skjøte på Abildsø i 1845. Her startet de landbruksskole, faren og sønnene Niels og Fredrik drev den. Minna ble gift med Fredrik i 1845 og vielsen ble foretatt i stuen på Abildsø.

Niels døde i 1863 bare 42 år gammel og Fredrik maktet ikke å fortsette driften alene. Abildsø var et mønsterbruk. Gjennomsnittlig melkeproduksjon var neppe over 800 potter pr. ku pr. år, men på Abildsø melket man ca. 2000 potter pr. ku pr. år (1 potte=0,8 liter). Skolen hadde også gode støttespillere i Halvor og Haakon Tvetter på Østensjø. Minna skapte et godt miljø på skolen og bidro med sang og høytlesning for elevene. Men det var også da hun forstod hvor dårlig det stod til i hjemmene og tanken om husmorskole vokste frem.

I en notis i Almueskoletidende i 1865 stod det å lese: "Wetlesen på Abildsø akter å opprette en skole for bondepiker med hustrus og voksne døtres hjelp. Det opptas 6 elever, og læretiden blir to år. Fagene blir kjøkkenstell, havestell, skreddersøm, bokførsel, husholdningsregnskap, historie og geografi. Det betales 2 spd. pr. måned for hvilket der også fåes kost og losji». Minna ble den naturlige leder av skolen og Fredrik tok seg av de teoretiske fagene. Hun ofret alt for skolen og elevene. Husholdningsbok laget hun også, hør bare: «sørg at gjøre hjemmet riktig hyggelig for din mand,

saa han ikke skal behøve at gaa et andet sted hen for at søge hygge», « ..om maden er tarvelig kan kjærlighet og munter samtale være et godt krydder!"

Om måtehold : « glem ikke at manden behøver kvindens hjælp for at kunne være måteholden i nydelse av stærke drikke, da skik og brug ere mægtige fristere». Moralen var viktig for Minna : « det hersker flere steder på landet den afskyelige skik, at man lægger Piger og Gutter i sammen i et Rum », « ...har Du på Gaarden et ældre Fruentimmer, da lad hende holde Drengestuen ren, den unge Pige har da intet her å gjøre».

I 1881 måtte Minna gi seg av helsemessige årsaker og etter at Fredrik var død solgte Minna Abildsø i 1890. Men det gikk som hun hadde håpet, at datteren Fredrikke videreførte skolen på Berger gård på Hvalstad i Asker der hun var blitt gift med Halvard Torgersen. Minna flyttet ut til dem.

Skaperen av "håndarbeidsundervisningen i Aker" døde i 1891.

Kilder :

- Minna Wetlesen - en foregangskvinne. Ole Bjune / Yvonne Skjulestad.
- Østensjøvannet - Naturservatet i Oslo/ Omre/Gulbrandsen
- Vi i Østensjøbyen - Sigurd Senje.

Minna Wetlesens byste på Abildsø skole

“Stiftelsen Abildsø gård”

Hilsen fra Lars Erik Baller og Asgeir Føyen

Kjære Østensjøvannets Venner

Vi sitter her i hovedbygget og ser ned mot Østensjøvannet og det fantastiske landskapet utenfor. Her er det ikke vanskelig å bli inspirert!

Siden sist vi skrev i Sothøna så har Abildsø gård vært i gjennom noen forandringer som vi tenkte vi ville informere om.

Abildsø gård eies av ”Stiftelsen Abildsø gård” som har følgende formål: ”Legge til rette for at Abildsø gård, med bygninger og eiendom benyttes til virksomhet/prosjekter som har som mål å inspirere mennesker lokalt, nasjonalt og internasjonalt til å arbeide for fred og forsoning”.

Det arbeidet som nå pågår, er en forlengelse av jobben som har pågått siden 1998 da vi overtok Abildsø gård, men hvor mandatet nå er utvidet i forhold til tidligere. De tidligere leietakerne CESAR og Vannakademiet flyttet i februar/mars i år til to forskjellige lokaliteter i Oslo sentrum.

Det er besluttet at to familier som deltar aktivt i arbeidet skal flytte til Abildsø (leie bolig av stiftelsen). Familien Baller (Lars Erik, Tone, Josva og Lars Anton) har allerede flyttet inn i Drengestua. Familien Føyen (Asgeir, Tone, Robin, Annick og Stian) flytter inn i side-bygningen den 1. oktober. Familiene satser nå sammen på Abildsø gård med ovennevnte målsetting.

Hovedbygningen er forbeholdt virksomheten og huser i dag kontorer, møterom og stuer.

I ennå større grad enn tidligere ønsker vi at Abildsø gård skal ta imot mennesker fra fjernt og nær og kunne skape en trygg ramme for å ta opp vanskelige forhold som trenger en løsning.

Oslo har definert seg selv som ”Fredsbys”, og vi håper at vi kan være med å styrke denne visjonen for Oslo. Byen er vel neppe spesielt fredelig i dag, men det er aldri for sent å snu utviklingen. I erkjennelsen av at det største bidrag til verdensfreden starter hos en selv og de valg man selv gjør, er små og store forandringer mulig. Det er så mye lettere å peke på alle de andre og tenke at bare de kunne endre seg slik og slik ville alt bli mye bedre (vi tar oss selv i dette stadig vekk). Men dessverre, vi kan ikke slutte å bli skuffet over resultatene av denne fremgangsmåten - den fører rett og slett ikke frem!

Vi vet at veien er lang og at det ligger mange utfordringer foran oss som vi i dag ikke vet noe om. Vi har allikevel valgt å satse på noe vi tror på og som vi håper at mange vil kunne glede seg over etterhvert.

Vi har for tiden aktivitet på Balkan, Øst Afrika og i Midtøsten. Vi håper at vi vil bli ytterligere engasjert i Midtøsten i tiden som kommer. Når Midtøsten er tema kommer ofte følelsene i kok uansett hvor i verden dette diskuteres.

Med begrenset innsikt og kunnskap om den reelle situasjonen i Midtøsten, lar mange folk (og nasjoner) seg rive med til sterke meninger og uaktsomme handlinger. Noe av dette ”ubalanserte” som skjer utenfor Midtøsten er med på å polarisere og skape økt spenning.

Situasjonen i Midtøsten ser ut til å påvirke, til enhver tid, fredssituasjonen mange steder i verden og kan således ikke isoleres fra omverdenen.

Så litt om de bygningsmessige og landskapsmessige utfordringer. Første etasje i hovedbygningen trenger fortsatt full restaurering. Spesielt ønsker vi å få i stand kjøkkenet da besøkene på gården stadig blir hyppigere. Et godt måltid og en god samtale kan i mange sammenhenger løse opp en spent situasjon. Vi arbeider med å finne frem til nye finansieringskilder for å virkeliggjøre denne planen.

Vi har også en drøm om å få til overnattingsmuligheter for de besøkende til gården. Dette vil sannsynligvis ta noe lenger tid å få til, men vi har startet utredningsarbeidet. Nye midler er også tiltrengt for å få dette til. Vi har også som målsetting å ha noen ungdommer boende på gården. Hensikten med dette er at de skal ta del i det praktiske arbeid på gården, lære konfliktløsning i praksis og delta i fellesskapet på gården. Vi ønsker å ta ansvar for å lære neste generasjon konfliktløsning i praksis, en kunnskap og erfaring de selv, deres familier og samfunnet vil kunne nyte godt av.

Det er også lagt planer for deler av hageanlegget. Den historiske 1600-talls hagen ønsker vi å gjenoppbygge basert på gamle kart og spor i terrenget, samt en tilknyttet moderne, økologisk frukthave med ca. 200 trær.

Ja, det er ingenting i veien med planene og mulighetene, men som kjent så trengs det både engasjerte mennesker og midler for å realisere enhver plan. Vi får ta en ting av gangen!

Vi gleder oss over samarbeidet med Østensjøvannets Venner, og håper vi kan fortsette dette i mange år fremover.

Mitt Østensjøvann

Besøk hos Inga Marie Gulseth, datter til Harry Fett (1875-1962)

På besøk:

Paul Fekjær, (foto),

Leif-Dan Birkemoe, (tekst)

Inga Marie Gulseth ved siden av bysten den danske billedhuggeren Kai Nielsen laget av henne som femåring.

«Vårt merkelige vann», het kapitelet om Østensjøvannet forfattet av riksantikvar Harry Fett i boka «En forstad vokser fram» utgitt av Bryn Vel til 40-årsjubileet i 1951.

-»Skaret åpner seg, furuskogen hører opp, bekken er blitt rolig, en dansk å mellom siv og seljekratt. Vi nærmer oss Østensjøvannet, denne østkantens store vannflate midt i en dalsenkning. Her ligger skolen med Bjarne Ness' merkelige veggdekorasjoner, hus på knauser og hus på jorder, storgårder - esplanaden på østsiden, men på vestsiden gikk engang under Manglerud og Tallbergåsen den skjønneste natursti en forstad har fått seg bevilget, en naturens donasjon til en stor by».

Harry Fett var klart inspirert av Østensjøvannet og de nære områder. Det kan neppe ha gått ubemerket hen blant familie og venner på den tiden Christinedal var et kulturelt og industrielt sentrum på Bryn.

En junikveld tok vi derfor en tur hjem til hans datter Inga Marie Gulseth i et forsøk på å gjenoppleve litt av miljøet på Christinedal og hva Østensjøvannet bidro med fra begynnelsen av 1920-årene og noen tiår fremover.

Sommersted

Christinedal var fremfor alt et sommersted for barna. Det ble derfor omtalt som «sommerhuset» - å flytte fra sentrum til Bryn var en årlig opplevelse Inga Marie og hennes tre søsken så frem til. Her var det en spennende skog - eller «skoven» som foreldrene kalte den - nå en kolle bebygget med store blokker. Dammen i Østensjøbekken med bro og pram ga fantasien livlige vilkår om fiskelykke. I de sydvendte skråningene mot det som i dag er Bryn Senter var det muligheter for turer i frodige blomsterenger.

Eiendommens mange hus var også med på å skape trivsel - for her var det mange andre barn å leke med. Fabrikken med arbeiderboligene ga stedet liv - det skjedde mye på Bryn som var noe annet enn «Østkanten».

- «Farfar kjøpte husmannsplassen Rognerud og flyttet huset til tomta. Dette huset ble hetende «den gule stue». Nå er den rød, det er en skandale. Francis Bull bodde der forresten under krigen når han ikke satt på Grini. Far og han var gode venner.»

Sommer- og vinteropplevelser ved vannet

-»Far likte å ha utsikt til sjø eller vann», bemerket Inga Marie. «Familieturene rundt Østensjøvannet var derfor en fast søndagsopplevelse. Da gikk vi ofte innom Tveters på Østensjø.

Der hadde de en St. Bernhardshund, men mest respekt stod det av Haakon Tvester. Jeg ble godt kjent med hans datter Valborg», sa Inga Marie ettertenksomt.

Om vinteren søkte Harry Fett avkobling med å gå på skøyter på Østensjøvannet. «Jeg husker godt at far i en alder av 75-80 år måtte ha hjelp til å få på lengdeløpskøytenene», smiler Inga Marie. «Far var nøye med å holde seg i form.

Han etablerte sin egen «galoppbane» i hagen på Christinedal. For hver runde tok han bort en kule fra kulerammen for å holde orden på antall runder. For sin mentale helse lærte far seg et vers utenat når han barberte seg».

Kunstner venner

Vi kan ikke unngå å komme inn på den kulturelle siden av miljøet på Christinedal. Som riksantikvar, kunsthistoriker og fabrikkeier hadde Harry Fett en stor omgangskrets. Mange var det som besøkte Christinedal. I det vakre hjemmet til Inga Marie er det fortsatt mye som vitner om utstrakt kontakt med kjente norske kunstnere. Og alt har i sin tid hørt hjemme på Christinedal.

->Erik Werenskiold (1855-1938) var en stor og koselig mann», minnes Inga Marie. «Der henger hans første bilde, malt da han var 18 år gammel», sier hun og peker på et bilde av en festning. «Det er Kongsvinger festning, der bestefar tjenestegjorde i 1905. Hans mor var svensk, faren norsk - ganske spesielt i 1905», medgir Inga Marie. Det er herfra navnet Christinedal stammer - Inga Maries svenske oldemor het nemlig Christine.

Maleren Christian Krohg (1852-1925) satte i mange år sitt spesielle preg på Christinedal. Krohg-salen på Christinedal rommet i sin tid 76 malerier av Christian Krohg. Fra Østensjøveien kan man ennå se vinduene på taket som kastet lys ned på maleriene.->Christian Krohg var en god venn av far, ja han likte Krohg bedre enn Edvard Munch (1863-1944)», kommenterte Inga Marie. «Men jeg har en «tidlig Munch» av en ung pike som henger på veggen der borte. Jeg har alltid sagt at det er meg han har malt. I virkeligheten er det Munchs søster Inger», sier Inga Marie kjapt.

Christian Krohgs malerier har nok gjort sterkt inntrykk på Inga Marie. Som barn forteller hun at det store maleriet «I baljen» - som Krohg malte i flere versjoner med mindre endringer - viser en mor som bader sitt lille barn, mens en ung pike ser på. «Dere skjønner at den som ser på er meg, og den som vaskes er min yngre søster Harriet», ler Inga Marie. Maleriet har tydelig gjort inntrykk på et barnesinn som minnes lyse sommerdager på Christinedal.

Inga Marie blir oppglødd av å snakke om sin fars kunstner venner. En gang sa Henrik Sørensen (1882-1962) plutselig til meg: «Du skjønner din far var så hyggelig mot oss unge kunstnere», vel vitende at han kun var 10 år yngre.

«Og en gang jeg kjørte han hjem etter en utstilling hadde jeg en fiolett jakke på meg», sa Inga Marie. «Fiolett er også en farge», sa Henrik Sørensen sarkastisk, han kunne nemlig ikke fordra denne fargen. «Ikke akkurat et kompliment å få fra en berømt kunstner», sa Inga Marie forsiktig.

Keiserbyster

«Christinedal hadde 14 originale romerske keiserbyster. De står i dag på Nasjonalgalleriet merket «Fra Harry Fetts samling». Professor L'Orange hjalp far med anskaffelse av samlingen. Ved overleveringen ble det uttalt at dette var det største som hadde hendt Nasjonalgalleriet på mange år. Det ypperste er en original byste av Cæsaron, sønn av Julius Cæsar og Kleopatra».

Når temaet skulpturer kom på tale blir vi trukket bort til en byste på høy sokkel. «Her ser dere meg som 5-åring, laget av den danske billedhuggeren Kai Nielsen», forteller Inga Marie stolt.

«Håret måtte være oppe på hodet, fikk ikke lov til å ha det nede», sier hun lavmælt. «Kai Nielsen lagde også en byste av min søster Harriet. De stod på hver side av glassdørene til stuen på Christinedal».

Vi får vite at Kai Nielsen (1882-1924) var dansk billedhugger og at han har flere arbeider utstilt på Nasjonalgalleriet.

Biblioteket

->Bøker var det overalt på Christinedal - først og fremst i biblioteket - men også i hønsehuset. Til sammen ca. 40.000 bind. Vitenskapsakademiet i Trondheim fikk en del etter fars død. Far forfattet også mange bøker og gjorde seg ofte bemerket i en rekke saker.» Samlingen til hans datter er heller ikke liten.

Hageanlegget

Sporene etter Harry Fetts kunstner venner finnes fortsatt på Christinedal. På terrassen, anlagt i 1920, er det 20 tegninger utført av kunstnere og fremtredende arkitekter som ofte var gjester hos familien. «Her fikk vi ikke lov til å hoppe paradiset, det kunne skade bildene», var Inga Maries kanskje litt forsiktige kommentar.

Mellom huset og terrassen finner vi en marmorbrønn med familievåpen. Brønnen har tilhørt dronningen av Kypros og Jerusalem, Catherina Cornaro (1454-1510). «Den er nå flyttet litt lenger mot vest siden jeg var barn», får vi vite. I skråningen fra terrassen og opp mot kollen ble det anlagt en japansk inspirert hage med hjelp av en norsk minister i Tokyo. «Den er det nesten ingen ting igjen av», sier hun med et drømmende blikk. «Det store eiketreet ned mot Bryn Senter ble plantet på Knut Hamsuns 60-årsdag, året etter at jeg ble født, har far fortalt», sier Inga Marie og lever seg tilbake til glade barneår på Christinedal.

Fabrikkieren

->Far trivdes på Bryn. Vi følte ingen klasseforskjell og far hadde et godt forhold til sine medarbeidere. Det var et spesielt miljø. Den industrielle virksomheten var der som en del av stedet».

Selv om vår samtale dreier seg om Bryn og Østensjøvannet kommer vi lett inn på Harry Fetts internasjonale kontakter.

->Far hadde mange venner i utlandet. Jeg husker spesielt Albert Schweitzer (1875-1965) som var en venn fra studiedagene i Tyskland. Far korresponderte mye med han. Brevene er i dag oppbevart på Nasjonalbiblioteket».

->Familieturer til utlandet forekom også. En gang sa far: «I år feirer vi julen i Rom, for reisen tar ikke mer enn fire døgn». Vi ble raskt overbevist om Harry Fetts nærhet til de kulturelle sentra i Europa som ga inspirasjon til livet på Christinedal.

Østensjø Miljøpark

I vår prat om Østensjøvannet kommer vi også inn på bystyrets nylige beslutning om opprettelse av Østensjø Miljøpark. «Det ville vært stort for far», sier Inga Marie med overbevisning - «et gefundenes fressen». «Intet ville gledet han mer enn opprettelse av verneområdet». Han var selv fremsynt og fikk fredet mange kulturminner. Vi minner henne om hva faren i 1951 skrev om området på vestsiden av Østensjøvannet: «Enhver hovedstad i verden ville prist seg lykkelig ved å ha i sin by et slikt stykke uberørt natur».

Fortsettes neste side

Til tross for sine 84 år forteller Inga Marie at hun to ganger i året må til Østensjøvannet selv om hun bor på den andre siden av byen.

Hver vår og høst planlegges derfor en tur for å se igjen sin bardoms dal. Litt sårt er det at så mye er endret på Bryn, det skal ikke forties. Men Christinedal tas vel vare på. Og Østensjøvannet med nære omgivelser er vernet for etterslekten.

Fakta:

Harry Fett

* Harry Fett (1875-1962) var en av våre betydeligste kulturpersonligheter. Som kunst- og kulturhistoriker satte han varige spor etter seg på flere felter, gjennom Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring, som amanuensis ved Norsk Folkemuseum, og som riksantikvar 1913-1946.

Han grunnla sammen med professor Haakon Shetelig tidsskriftet Kunst og Kultur, og i 1945 organiserte og ledet han foreningen Kunst på arbeidsplassen. Hvert eneste år gjennom mer enn et halvt århundre skrev Harry Fett betydningsfulle bøker og artikler.

Høyenhall fabrikker

* Harry Fett overtok Christinedal i 1911 etter sin far Eduard Fett (1849-1911). Som fabrikkeier ledet han firmaet Eduard Fett & Co. papp- og vattfabrikk og Høyenhall Fabriker ved Bryn.

Fabrikkens opprinnelse går tilbake til 1730-årene da Vallø Saltverk ved Tønsberg ble etablert. Verket ble drevet av staten, men gikk over på private hender i 1819. Saltverket ble nedlagt i 1860-årene. Eduard Fett, fra en tysk familie, ankom i 1871, kjøpte det nedlagte saltverket og anla Vallø Papp og Vatt-fabrikk. I 1889 brente fabrikkene ned. Tiden var inne til å flytte til Christiania.

Takket være bekjentskap med Peter W. Kildal på Høyenhall ble fabrikkene etablert her i 1890-årene. Fabrikkene hadde en stor stab av taktekkere som utførte oppdrag over hele landet. På det meste var det ca. 200 ansatte. Høyenhall fabrikker produserte bl.a. takpapp under varemerket «Norit». Bedriften ble nedlagt i 1973.

Christinedal

* Villaen Christinedal, Harry Fetts vei 4. Stort våningshus oppført som sommerbolig for Eduard Fett som selv tegnet huset.

Det er bygget i flere etapper fra 1890-årene. Fasader av utmurt bindingsverk, halvvalmede tak tekket med asfalt-papp.

Hovedsakelig krysspostvinduer med smårutede overfelt i ungdom. Tydelig påvirket av tysk byggeskikk. Kontortilbygg på kjellerplanet i én etasje med flatt tak oppført i 1965.

Det var Harry Fett som både utendørs og innendørs tilførte de mange kunstverk. Det er selskapet Barra A/S som i dag står som eier og bruker av Christinedal.

Kilder: Arkitektur i Oslo, Kunnskapsforlaget 1999.
Dr. Harry Fett, Bibliografi, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1975
Østensjø Historielag

Blekkulf på Abildsø gård

Mellom Blekkulf (til venstre) og Rokkerolf ser vi fra venstre Christian Sulheim, konserndirektør informasjon og samfunnskontakt i Hakon Gruppen, ordfører Per Ditlev-Somonsen, Andrew P. Kroglund fra Blekkulfs Miljødetektiver og Amund Kveim Østensjøvannets Venner.

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Erik Damsgaard fra Blekkulfs Miljødetektiver og tidligere leder i Østensjøvannets Venner, hadde 14. august invitert til pressekonferanse i hagen på Abildsø gård.

Foranledningen var presentasjonen av at Blekkulfs Miljødetektiver og Rimi går sammen i et nyskapende arbeid for miljø og barnekultur. Sponsoratet går i første omgang ut på produksjon av en aktivitetskalender omkring tema miljø, natur, resirkulering og energi.

Kalenderen er en del av prosjektet "Grønne Barnebyer", og distribueres til miljødetektiver over hele landet, samt til skoler og barnehager i Oslo, Stavanger og Trondheim.

Speideren

Bildet er innsendt av Rune Eriksen,

Artspresentasjon:

Toppdykker (*Podiceps cristatus*)

Tekst: Audun Brekke

Foto: Paul Fekjær

Toppdykkeren er en slank og flott farget fugl i gruppen lappedykkere. Disse kjennetegnes ved at de ikke har svømmehud, men små fliker på tærne, som fungerer som svømmehud. Bena sitter langt bak på kroppen, omtrent slik en båtpropell er plassert på en båt. Dette vitner om sterk tilknytning til et liv i vann. Parringsdansen starter ofte med én gang arten

ankommer hekkeområdene. Hann og hunn svømmer mot hverandre med hodet lavt over vannet. Når de møtes reiser de kroppene mot hverandre og pendler hodet frem og tilbake. Samtidig presenterer individene reirmateriale for hverandre. Andre par skremmes aktivt bort fra området. Reiret legges ofte på flytende materiale i vannet eller med direkte tilknytning til vann. Som regel stables grove plantedeler opp i en haug. På toppen er bare en grunn grop til eggene. Eggene dekkes ofte til når begge foreldrene forlater reiret i kortere perioder. Eggene er av den bikoniske typen (dvs at spiss i begge ender er likt formet). Toppdykkeren legger mellom 3 og 6 (vanligvis 4) egg. Når eggene legges er de hvite. Men siden toppdykkeren dekker eggene med fuktig reirmateriale når den går av reiret farges eggene av planterestene. Rugingen varer i litt over 3 uker, og begge foreldrene ruger. Ungene forlater reiret ganske raskt etter at siste egg er klekket. De er avhengig av foreldrene i 6 uker, og blir gradvis mer og mer uavhengig. Trekker sørover i perioden september-november og ankommer Norge igjen i mars-april.

Vasspesten blomstrer opp igjen

(*Elodea canadensis*)

Av Astrid Skrindo

Vasspest er en undervannsplante i Froskebittfamilien. Den har mørkegrønne, smale blader som sitter i en tett krans. Kransen er delt inn i to til tre rader av blader og skuddet har rota delvis i bunnen av vannet. Vasspest har hvite, små blomster som ligger på vannoverflata, men ettersom det bare er hunnindivider i Norden, setter den aldri frø.

Vasspest lever i næringsrike vann, og i Norge først og fremst på Østlandet og Sørlandet. Den formerer seg ved at hver liten bit av skuddet kan bli til en ny plante samt at den har overvintringsknopper i blad-hjørnene som også blir til nye skudd. Det vil si at hvis et lite skudd flyttes fra et vann til et annet kan dette være nok til at vasspesten etablerer seg i det nye vannet. Vasspest kommer opprinnelig fra Nord-Amerika, men er første gang observert i Europa i 1817. I Europa ble den brukt til akvarieplante og man regner med at den ble spredd ut i naturen ved at noen tømte akvariet i et tilfeldig vann. I Norge ble Vasspest beskrevet for første gang i 1925 etter et funn nettopp i Østensjøvannet. Etter en stund forsvant arten, men har i de siste åra blomstret opp på nytt. — Mange lurer på hva oppblomstringen av vasspest vil medføre for andre planter og dyr. Det er det ingen enkle svar på. Erfaringer fra lignende oppblomstringer og gjetninger utifra artenes krav til habitat gjør at vi kan gjøre oss noen tanker om hva som kan skje. Imidlertid er det så mange faktorer som spiller inn i et slikt næringsnett, at ingen gjetninger blir særlig sikre. Vi må dessverre i mange tilfeller følge nøye med å lære av det vi ser.

Åpning av Østensjøbekken

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Østensjøbekken fikk i sommer større fart. Det hele startet med tett bekkeutløp. Et stykke av turveien like før oppstigningen til Manglerud ble gravd opp av Vann- og avløpsetaten for å komme til med legging av nytt rør. I tillegg ble røret mot nordenden av Østensjøvannet høytrykksspylt opp til kranen

Vann- og avløpsetaten stilte med tungt utstyr for å fjerne jord- og leirmassene ved åpningen av Østensjøbekken.

eller ventilen som regulerer vannet inn i bekken. Fra turveien renner Østensjøbekken stille mot Granhekkveien. Under sletta ved den tidligere Rognerudbakken ble Østensjøbekken for mange år siden lagt i rør.

Her var vanngjennomstrømningen svært dårlig til tross for høytrykksspyling. Stille vann med vond lukt var merkbart. Eneste praktiske løsning var å grave opp, fjerne rørene og la bekken renne åpen.

De berørte kommunale etater konfererte raskt og det varte da heller ikke lenge før gravemaskin og lastebiler var i gang med prosjektet.

Først ble stien, som er en forlengelse av Granhekkveien, forsterket. Kratt og trær ble fjernet, matte ble lagt ut, pukk og grus tilkjørt.

På kort tid ble stien anleggsvei, solid nok til å tåle kraftige maskiner. På få dager ble bekken gravd fram i lyset.

To store lastebiler kjørte i skytteltrafikk mellom Granhekkveien og Grorud med masse for deponering. Under arbeidet ble det oppdaget et par kabler som krysset bekkeløpet. Disse ble lagt en gang på

slutten av 1960- eller begynnelsen av 1970-tallet av Janco. UPC ble varslet og det viste seg at minst den ene leverte TV-bilder til husene i Granhekkveien. Heldigvis ble den oppdaget før det ble brudd. UPC la deretter kabelen ned under bekken.

Etter at selve anleggsarbeidet var fullført ble grus og pukk fjernet. Om noen år er vegetasjonen tilbake og stien like hyggelig å ferdes på, men nå med følge av en åpen rislende bekk.

Åpning av bekkeløp er i tråd med Oslos by-økologiske plan fra 1998. Det er fortsatt et par strekninger som med fordel kan åpnes, men prosjektet ved Rognerudbakken var en god begynnelse.

Skulle hoppbakken en gang oppstå igjen, er det en enkel sak å legge en trebro over denne delen av sletta. Tiden med nedgravd bekkerør er definitivt forbi.

FLISLEGGER RØRLEGGER

Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel ...

Vår spesialitet: Full modernisering av
bad og kjøkken. **23 år i bransjen**

Butikkutstilling og utsalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr,
rørdeler og fliser. **Pensjonistrabatt!**

Håndverksservice:
Snekker. Flislegger
Elektriker. Rørlegger.

DØGNVAKT
907 68 984

Bademiljø-Experten a.s

Aut. rørleggermester Freddy Botner

Butikk og kontor: (Bryn)
Tlf.: 22 97 42 97

Østensjøvn. 16
0661 Oslo
Fax: 22 97 00 66

bademiljø

Publikumsbrygga på plass igjen!

Av Eirik Wærner

Foto: Leif-Dan Birkemo

Den såkalte «publikumsbrygga» ved garasjene ved Lille Langerud ble revet av parkvesenet for mange år siden, trolig ved en feiltakelse. Kun stolpene sto igjen, som en hullete tanngard. På grunn av erosjonsskader langs bredden andre steder, søkte Norges Miljøvernforbund og Østensjøvannets Venner om penger til å sette opp igjen brygga. Hensikten var at brygga skulle bidra til at folk kan komme tett innpå fuglene, uten at det fører til erosjonsproblemer.

Spikerslagene klargjøres mens isen fortsatt gir godt fotfeste for Odd Frode Ulbrandt (t.v.) og Finn Tschudi. Eirik Wærner helt til høyre.

Vi fikk 35.000 fra byrådet og 10.000 fra Manglerud bydel til prosjektet. Dette var i utgangspunktet ikke nok, men da fylkesmannen mente at den nye brygga ikke behøvde å være så lang som den gamle, løste problemet seg. Vi bygde halvparten av brygga, og da strakk alle pengene til!

(Stolpene som står igjen skal fjernes til høsten.)

TLF.: 22 27 56 86
FAX: 22 21 74 58

UTMARKVEIEN 1
0689 OSLO
PB. 83 BØLER
0620 OSLO

RØRLEGGERVAKTA A/S
DAG OG NATT SERVICE

- fagkunnskap gir trygghet

- Vi kan det vi gjør -

FARGE & INTERIØR A/S
MALING - TAPET - BADEROM - TEPPE - LØPERE
FLISER - LAMINAT - PARKETT - BELEGG - VERKTØY

Bølerlia 2, 0691 OSLO • Tlf.: 22 26 30 20

Arbeidet er utført på dugnad av Østensjøvannets Venner og elever ved Abildsø skole. Nye bærebjelker og spikerslag ble satt på av venneforeningens medlemmer mens det enda var is på vannet. Gulvet ble kappet til og levert på stedet av Miljøvernforbundet, og elever ved Abildsø skole har deltatt med å legge gulvet.

Brygga er bygget av malmfuru fra Røros. Dette er tømmer som har fått stå langt ut over «hogstmoden» alder, da danner nemlig treet såkalt kjerneved i nesten hele treet. Dette er ved som er ferdig

Elever fra Abildsø skole legger bryggegulvet

impregnerert fra naturens side, så brygga er ikke innsatt med noen miljøfarlige stoffer, slik som impregnerert trevirke er. Vi regner med at levetiden for brygga er like lang som om den hadde vært laget av trykkimpregnerert trevirke.

Om vinteren vil trolig brygga kanalisere trafikken vekk fra våtmarka fordi det kan bli et velegnet sted til å ta på seg skøyter. Konsekvensen er færre tråkk og reduserte antall stier gjennom tårnskogen.

I tillegg vil brygga avlaste det nye anlegget på Bogerudmyra, slik at slitasjen der antakelig blir mindre

Husk: Hvis du vil se fuglene på nært hold, kan det være lurt å ha med brød til å fore dem med.

Men fuglene har god tilgang på mat, og vannet er næringsrikt fra før, så ikke hiv ut store mengder brød.

Kast kun ut små biter for å lokke fuglene nærmere til deg!

Audun Østensjø - 780 år etter slaget på Mjøsa

Ekornholmen ligger rett ved land og slaget har trolig stått i området vi ser på bildet. Audun Østensjø falt i dette slaget.

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

I Håkon Håkonssons saga beskrives det et slag på Mjøsa sommeren 1222. Av de som falt i denne kampen nevnes ribbungenes sveitehøvding Audun Østensjø. Det er med stor sannsynlighet at denne høvdingen kom fra Østensjø gård. Kanskje var han en av sønnene på gården.

Gutten med de sterke og opprørske ideer om kongsmakten.

Han ville ut og ta del i den striden som hadde herjet landet i snart hundre år - etter Sigurd Jordsalfares død i 1130. Borgerkrigene gjorde mange bondesønner til soldater. Slekt stred mot slekt.

Totninger mot vikværinger, slittunger mot ribbunger. Mange ville ha kongsmakt - kongsemnene samlet støtte der de kunne få det. Ibsens mektige skuespill «Kongsemnerne» skildrer sagaens lyse heltekonge Håkon Håkonsson. Han ville gjøre Norge til et virkelig rike og nordmennene til ett folk.

La oss sitere hva Sturla Tordarsons beretter i «Håkon Håkonssons saga» etter Anne Holtmarks oversettelse (H.Aschehoug & Co, Oslo 1964) under avsnittet

Om Skule jarl og birkebeinene

«Skule jarl satt i Tønsberg, og Arnbjørn Jonsson satt øst for fjorden for å verge landet der.

Ribbungene var oppe i landet og var sterke, de hadde ført mange skip opp i Øyeren. Birkebeinenes sysselmenn holdt til i Mjøsa og hadde mye folk, førere for dem var Harald Stangefylje, Olav Mjåk, Fridrek Slafse og Torgeir biskopmann.

Ribbungene kom opp i Mjøsa med skipene sine, og de fór omkring på vannet og lette etter birkebeinene. Sigurd, kongen deres, førte dem, og det var mange sveitehøvdinge med ham.

De møtte birkebeinene der det heter Ekornholmen, og det kom til slag. Ribbungene hadde flest folk, og de gikk hardt på. Men birkebeinene verget seg modig, og det endte med at birkebeinene seiret, og ribbungene flyktet.

Nesten 200 ribbunger falt, deriblant disse sveitehøvdingene: Styr prest, Arnolv fra Folvell, Audun Østensjø, Torbjørn Rig. Det falt ikke mange birkebeiner. Sigurd flyktet opp på Toten og derfra til fjells.»

Sveitehøvding hos ribbungene

Det vi får vite i denne korte beretning er at Audun Østensjø var sveitehøvding hos ribbungene. Hærflokkene eller hærsveitene bestod av yrkeskrigere under sine sveitehøvdinge, mye underholdt av leidangskatt. Hærflokkene fartet rastløst mellom landsdelene, hovedsakelig sjøveien. Mjøsa var en viktig transportvei både i jernalder og middelalder. Hamar var bispedømme fra 1152 og Håkon Håkonsson lot i 1234 bygge en borg (Mjøskestellet) på en liten holme ved Moelv for å kunne kontrollere trafikken på innsjøen. Mjøsa var et beferdet sted i 1222. Ekornholmen er en liten holme som ligger på vestsiden av Mjøsa, rett syd for Feiring i Eidsvoll kommune. Holmen ble kalt Kornaholm i vikingtiden.

Flere opprørsflokker

På Romerike hadde det i 1215 oppstått en opprørsflokk som ble kalt slittunger. Navnet slittunger kom av den fillete bekledningen de hadde. Om våren 1218 gikk slittungene mot Oslo, vant i første fase, men ble senere jaget østover mot Marker. Men vinteren 1219-20 fulgte en langt farligere og mer omfattende østnorsk reisning.

De såkalte ribbungene «røvere», opprørsflokk som valgte Sigurd Ribbung til leder og kongsemne, gjorde opprør. Ribbungsreisningen tok opp i seg restene av slittungflokk. Den bygde på den gamle motsetningen mellom østnorske sentral- og utkantområder og på misnøyen med syslestyret i sentralområdene. Den ble støttet aktivt fra de vestsvenske grenseområdene og fikk fotfeste i enkelte sentrale østlandsstrøk, særlig Romerike.

Den østnorske alliansen av tidligere bagler og birkebeiner var likevel for sterk til at ribbungene kunne kontrollere Viken og Opplandene slik baglene tidligere hadde gjort. Og utenfor Østlandet fikk de aldri fotfeste. Striden mot dem falt i to faser med en kort fredsperiode mellom. I første fase ledet Skule jarl motstanden i sin østnorske tredjedel av riket. Ribbungene ble så hardt presset, selv i grensetraktene i øst, at de søkte fredsforhandlinger med Skule gjennom biskop Nikolas sommeren 1223.

Ribbungenes tidsalder

I 1224 reiste Sigurd Ribbung på ny en flokk i Värmland. Kong Håkon hadde nå selv overtatt styret på Østlandet i nært samarbeid med biskop Nikolas, og gikk energisk til verks mot opprørerne. Feltoget begynte i januar 1225 med en stor straffeekspedisjon fra Viken over Opplandene til Värmland, for å gjøre slutt på støtten til ribbungene i de svenske grensetraktene. Det ble organisert et leidangstog til lands, der det deltok over 3000 mann fra østlandsområdene med hester og sleder istedenfor skip.

Toget ble ingen stor militær triumf. Håkon utrettet ikke mer enn å brenne bygder som vermlendingene hadde

rømt fra. Hærferden var likevel en så slående styrkedemonstrasjon at vermlendingene to år senere hengte den siste ribbunghøvdingen av frykt for en ny straffeekspedisjon. Sigurd Ribbung var da død på forhånd, i 1226.

«Og der ender ribbungenes tidsalder» skriver Sturla Tordsson i Håkon Håkonssons saga.

Med ribbungsstriden ebbet borgerkrigene ut. Kongemakten var med utløpet av ribbungstriden konsolidert på riksbasis. Riket stod på terskelen til å bli den første virkelige statsdannelsen i norsk historie, organisert under kongedømme og kirke, fastslår professor Knut Helle i Aschehougs Norgeshistorie.

Politisk og militært engasjert

Vår Audun Østensjø var altså en politisk og militært sterkt engasjert mann. Som leder av en hærflokk var han yrkesmilitær som gjorde sin tjeneste i borgerkrigens siste fase. Han hadde sikkert sterke meninger om kong Håkons farsætt som ble prøvet i Bergen i 1218. Rettsgrunnlaget for kongedømmet var etter dette styrket og hans forhold til kirken bedret.

Håkon ble trolig formelt myndig da han nådde den privatrettslige myndighetsalderen på 15 år i 1219. Men han fulgte Skule fram til høsten 1220. Det er mulig at han og hans rådgivere nå overtok den reelle styringen av hans to tredjedeler av riket. Så langt var det i alle fall kommet våren 1222.

Da avtalte Håkon og erkebiskop Guttorm, i god forståelse, et nytt riksmøte i Bergen i 1223. Det skulle definitivt fastslå Håkons forrett som konge fremfor alle andre tronkrevere.

Det var altså i en av de mange feidene mellom kongsemene som krevde sin del av riket at Audun Østensjø falt. Som sveitehøvding i opprørsflokk av bønder fra Viken under ledelse av Sigurd Ribbung førte de krig mot Håkon, Skule jarl og deres sysselmenn fra 1219 og frem til 1227. Audun Østensjø var med til sommeren 1222.

Kilder:

Aschehougs Norgeshistorie, Bind 3. «Under kirke og kongemakt 1130-1350». Hovedredaktør Knut Helle. Oslo 1995.

Håkon Håkonssons Saga av Sturla Tordsson. Oversatt av Anne Holtmark. H. Aschehoug & Co. (W.Nygaard). Oslo 1964

Gamle Tønsberg: Slottsfjellet. Stiftelsen Gamle Tønsberg. Tønsberg 1971.

Mjøsguide av Knut Ståle Hauge

Cathrines hjørne

«Av alt det vakre og merkelige som naturen byr på innenfor Oslos rommelige bygrenser, er det en sjø, 1,8 km lang, med en frodig vegetasjon av vann- og sumpplanter som gjennom årene har lokket til seg generasjoner av botanikere. I vannet er det en fauna av hvirvelløse dyr så rik på arter og især på individer at det er helt enestående. I årene etter 1950 er det observert 141 forskjellige slags fugl der. Denne sjøen er Østensjøvannet».

Av Cathrine Senje

Dette er innledningsordene i en liten bok i A 5-format som kom i 1965. Teksten er av Einar Brun, Ole-Anton Sæther og Ove Arbo Høeg. Det er den siste som har skrevet innledningen. Vann- og sumpplanter og hvirvelløse dyr fascinerer botanikere og lim-nologer. Men vi andre er mest interessert i fuglene. Børsteormer, mudderfluer, blæresnegler og helofytter er for ekspertene. Det er fuglene vi er opptatt av.

Andefugler og vadefugler dominerer. "Vannet er et eldorado for ender," står det i den vesle boka. To andre fugler - sivhøne og sothøne - er også tallrike og lette å kjenne. Mange andre vadefugler kommer på trekk.

Endene er morsomme og skravlete. De lar seg villig mate og gakker i vei. Men for turvandrerer om våren, fra mars-april til mai-juni, er det trekkfuglene og sangfuglene som gir den største gleden.

Oftest er det vipa som er først ute. For folk flest hører «vibå» Jæren og Lista til. Den er et sikkert kjennetegn på at våren er i anmarsj. I mars - eller i februar - skaper den vårstemning med sine morsomme fløyt og kåte kast i flukten.

Arne Garborg skildrer den slik :

«Vi - vipp ! seier vipa.
Ho rid seg så høg ein hest
Fjør hev ho i hatten, og fløyels
kufte og kvite silkevest .»

Og vipa tripper omkring på jordene til Østensjø gård, akkurat som på Jæren.

Så kommer staren:

«Kvirrli-kvitt! seier staren
der svartgrøn i sol han skin
han er så hoppande glad ein
unge og plent som ei perlefin.»

Og lerka:

Tirili-ti!seier lerka
Ho stig og stig i mot sky
Kvar gong ho tirlar i
morgonstundi då verter verda ny.»

(Garborg)

Lerka kan synge sammenhengende i 10 minutter. Den synger mens den flyr!

Dikteren Per Sivle var også glad i lerka:

«Og vesle lerka, ho hev det so
at finn ho ein tuvetopp fri for snjo so kved
ho i med sin gladaste song
so trur ho på vår med ein einaste gong:
«Å hei ! Å hi! Å tiriliti !»

Gud signe deg!Du er fugle min, du
Gud signe no deg med di glade tru
Og møter eg kulde og snjo på min veg
Gud gjev meg i sol-tru å kveda
med deg:
Å hei! Å hi ! å tiriliti!»

Stakkars Per Sivle. Han var ofte tungsindig og bedrøvet. Og i 1904 tok han sitt eget liv i dyp fortvilelse - til tross for lerkesangen.

Bokfinken er en liten tøffing, som godt kan finne på å lande sist i mars. Den jublende sangen er lett å kjenne, og fuglen synger trutt i ukevis.

Garborg skildrer linerla også:

«Tipp,tipp! seier erla
der stilt ho hoppar og smett.
ho er som ein liten barnetanke
så rein og blå og lett «.

Alle kjenner linerla. Den kommer gjerne i april og blir til august- september.

Den er tillitsfull og morsom og bygger rede på de merkeligste steder.

I slutten av april dominerer trostene.

Rødvingetrost, svarttrost og måltrost. Rødvingetrostens sang er ikke mye å skryte av, men de to andre er mestersangere - svarttrosten i moll og måltrosten i dur. Svarttrosten synger oftest i ettermiddags- og kveldstimene, og en flink svarttrost er det en fryd å høre på.

Hagesanger, løvsanger, rødstrupe! Alle har sin egenart og stemme. Rødstrupen mild og litt melankolsk. Løvsangerens toner minner litt om bokfinkens, men er mykere. Hagesangeren er så glad at den nesten jodler.

I mai kommer også fluesnapperne. Den svart-hvite kommer først, og hannen synger av alle krefter i noen dager før hunnen kommer. En dag midt i juni, hørte jeg en fluesnapper som gjentok og gjentok sin lille strofe, nesten fortvilet. Hadde han ikke fått noen make? Men den grå fluesnapperens sang er svak og nokså ubetydelig.

Nå er snart orkestret fulltallig, og når svalene kommer fra Afrika i slutten av mai - da er det sommer:

«Og svola er jenta so fin og fjåg
og lovar ho sumar so held ho det og.
For endå so vide ho svinter og sviv
er sumar i nordheimen vola sitt liv.»
(Per Sivle)

Hvis du vandrer rundt vannet en lys juninatt, kan du høre rørsanger og sivsanger. Begge holder til i sivskogen langs breddene. Nattergalen hekker også ved vannet. Den synger så vakkert at «keiseren av Kina får tårer i øynene « - og siden redder den keiseren fra døden med sin himmelske sang i H.C. Andersens eventyr «Nattergalen».

Sangen stilner av utover sommeren.

Og så kommer høsten og sangfuglene drar:
«Vingede Skarer fly de sorte Skove
over dem farer Storm paa vildest Vove
Over dem blinker Stjernen mildt og vinker
Toget til Palmernes Ly.»
(Welhaven)

Kjøttmeis, blåmeis og spurv blir.
«Når alle fine svulur slår vinga ut og færda
sit'n att i tunet og trøter tida her - spurven.
(Einar Skjæraasen)

En og annen svarttrost bestemmer seg for å overvintre. Sist vinter foret jeg en svarttrost med eplebiter, og det satte den åpenbart pris på.

Når isen legger seg i november - desember drar også de fleste vannfuglene. Menneskene overtar, og skøyteløpere og isfiskere tar vannet i bruk. Så er det bare å vente på neste gang vi kan vandre langs vannet en tidlig morgen eller en sen kveld og lytte til den store, flotte vårkonserten.

Og mens vi venter, kan vi fryde oss over Alexander Kiellands skildring av trekkfuglene som vender hjem. Den står i romanen «Arbeidsfolk» fra 1881.

Gjensidige NOR

- din totalleverandør av:

Tore Løvland
Avdelingsbanksjef

- * Dagligbanktjenester
- * Finansiering
- * Investering
- * Forsikring
- * Kjøp/Salg av eiendom
- * Bankbokser

Kom innom din lokale bank på Manglerud for en hyggelig prat og personlig rådgivning og service

manglerud@nori.no
TK: 22319050

Gjensidige NOR
Sparebank

Fjordinger på sommerferie

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Abildsø gård hadde i sommer to fjordinger — "Løken" og "Gisle" fra Tveita – ruslende rundt på forskjellige teiger. Det er lenge siden hester har hatt tilhold på Abildsø gård. Derfor var det ekstra hyggelig og nyttig å se de to fjordingene på gårdsområdet. Som del av kulturlandskapspleien gjorde de en utmerket jobb med å holde graset nede, en forutsetning for et biologisk mangfold på gressengene. Når beitemark og slåtteland ikke utnyttes kommer krattskogen krypende. I tillegg var de fine ridehester for to jenter som sogner til gården. Godt og kjærlig stell fikk de også under oppholdet. Vi får derfor håpe at fjordingene også neste år kan få dra på sommerferie til Abildsø gård!

Fjordingene "Løken" og "Gisle", ved stallen på Abildsø gård

Fra det gamle album

I Sothøna nr. 22 rykket vi inn et bilde fra slutten av 1800-tallet over Østensjøvannet, sett fra stedet der Østensjø skole ligger i dag. Vi spurte om det var noen som kunne identifisere huset som ligger på østsiden av Østensjøveien. Fra Anne Margrethe Møkleby, som i mange år bodde på Østensjø gård, fikk vi opplyst at huset het Dalastuen. Der bodde Søren og Marie som arbeidet på Østensjø gård. Dalastuen stod litt etter at veien ble utvidet. Marie bodde i sine siste år på sykehjem, kunne hun fortelle.

Hvilken naturguide skal jeg velge?

Bøker som kan hjelpe deg med å bestemme organismer ute i naturen utvikler seg på linje med alt annet i samfunnet. Vi får ny viten om artene, trykkeprosessen forbedres og fremstillingen av informasjonen varieres i håp om å finne smartere løsninger. Spørsmålet foreningen ofte får er "hvilken bok skal jeg velge?" Svaret er vanskelig å gi éntydig siden det etterhvert finnes svært mange kvalitetsbøker på markedet. Her vil jeg trekke frem noen gode felthåndbøker. Jeg har tatt utgangspunkt i de som gjerne vil ha den totale oversikten, med alle arter inkludert, slik at man slipper å gå hjem med uforrettet sak. Planter: Lid og Lid, Norsk Flora, Det norske samlaget, 1994 Insekter og andre virvelløse dyr Lars-Henrik Olsen, Jacob Sunesen og Bente Vita Pedersen, Insekter og småkryp i norske skoger, Aschehoug, 1997 (for de ivrige: Chinery, Michae, Insects

of Britain and Northern Europe, Harper og Collins Publishers, 1993) Pattedyr: Frislid og Jensen. Norsk pattedyrhåndbok, Aschehoug, 1993 Fugler Svensson, Lars og Grant, Peter J. og Mularney, Killian og Zetterstrøm, Gyldendals Store Fugleguide, Gyldendal 1999. I tillegg lurar mange på hvor de kan få tak i disse bøkene. Ikke forvent å finne disse i vanlige bokhandler. En hjelpsom forretning vil selvfølgelig bestille de for deg. Men bestill heller bøkene på www.norsk-naturbokhandel.no. Dette er en sikker måte å handle på siden fakturaen sendes sammen med bøkene. Hvis du lurar på noe omkring bøkene kan du spørre på deres e-postadresse: naturbok@online.no

Audun Brekke

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

<p>BERGERSEN VANN og VARME a.s. Autorisert rørleggermester</p> <p>Smedbergveien 5, 1187 Oslo, tlf. 22 76 70 20 fax: 22 76 70 01, org. nr: 946106232</p> 	<p>Larsen & Lindberg as BIL- OG BREMSESERVICE Ryensvingen 13, 0680 Oslo Telefon 22 28 40 00</p>	 <p>Selskapsmat Tlf. 22 67 64 90</p>
 <p>Oluf Onsums vei 9 - Tlf.: 22 57 07 63 E-mail: firmapost@datadekor.no</p> <p>på Ryen</p>	<p>WRIGLEY Scandinavia AS</p>	
 <p>Mandag-Fredag 10.00-20.00 - Lørdag 10.00-17.00 Ryensvingen 9 - Tlf. 22 67 10 55</p>	<p>Ingus biloppretting Bildskadesenteret på Ryen</p> <p>Ryensvingen 2-4 0680 Oslo Tlf 22673710 Fax. 22678446</p> 	

HÅNDVERKSBYGG AS
 Tømrermester og Entreprenørforretning
 Byggemelding/Prosjektering

MESTERHUS
 Ryensvingen 9, 0680 Oslo
 Tlf.: 22 57 84 60
 www.handverksbygg.no

**NYBYGG - TILBYGG
 REHABILITERING**

 Malermester
Harald Askautrud A/S

Tlf. 22 57 84 70 Faks 22 57 84 65

- ★ Inn- og utvendig malerarbeid
- ★ Tapetsering
- ★ Gulvbelegg
- ★ Konsulentbistand

 Malermester MLF
 www.askautrud.no
 - fagkunnskap gir trygghet.

Kontoradresse:
 Ryensvingen 9, 0680 OSLO
 E-post: askautrud@askautrud.no

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

Lambertseter kjøpesenter, 1153 Oslo
 Telefon: 22 28 04 90 - Fax: 23 16 89 90
 E-post: post@furulund.no - www.furulund.no

Butikk/utstilling
 Åpningstider: Man-Fre: 09-17 • Tor: 09 - 19 • Lør: 10-14
 Enebakkveien 123, Pb. 218 Manglerud, 0612 Oslo. Tlf: 23 3049 00, Fax: 23 30 4901

Service Bøler
 Storkiosk • Dagligvare
 Bøleria 1, 0691 Oslo
 Tlf. 22 26 32 32

ALT INNEN BINDERI
 Haakon Tveters vei 98, 0686 Oslo
 Tlf. 22 26 41 94 - Fax. 22 26 42 64

Ryen Trafikksenter

Enebakkveien 135,
 0680 Oslo
 Tlf. 22 19 17 26
 Fax: 22 68 14 81

**LAMBERTSETER
 UR &
 OPTIKK**

Synundersøkelse
 Brillor • Kontaktlinser
 Telefon 22 28 02 41

Norges eldste spesialforretning i øl og vinråstoffer/utstyr
GODE RÅD ER GRATIS!
 Kirkevn. 50, Tlf.: 22 60 21 28
 Manglerud Senter, Tlf.: 22 26 08 00

**NYLAGET FISKEPUDDING og
 HJEMMELAGDE KOLJEKAKER
 hver dag**

man.-fre.
 10.00-16.00
 Stengt lørdag
 Storm B. Johnsen • Fisk og vilt
 Lambertseter Kjøpesentrum - Tlf. 22 28 82 42

SANDSTUVEIEN 49 B, 1184 OSLO
 TELEFON 22 28 69 58

De ringer, vi bringer
 Brudebuketter,
 dekorasjoner,
 kranser m.m.

**Langerud
 Blomster**
 Enebakkvn. 289, 1187 Oslo
 22 29 78 29

**Røde Hatt
 Oppsal Senter**
 Tlf.: 22 26 51 95

**Din merke- og medalje-
 leverandør i nærmiljøet**

BARRA AS
 Etabl. 1923
 Industri- og reklamemerking

Harry Fetts vei 10, postboks 130 Bryn, 0611 Oslo
 E-post: post@barra.no Internett: http://www.barra.no
 Tlf.: 22 27 74 00 • Fax: 22 27 12 55

Lambertseter senter Tlf. 22 28 04 74
 Manglerud senter Tlf. 22 26 15 46
 Oppsal senter Tlf. 22 26 42 94

Statoil ICA Express Abildsø

Ny vaskemaskin • Ny butikk

Lambertsetervn. 70, 1187 Oslo - Tlf.: 22 28 22 90

**LAMBERTSETER
 FOTO**

Tlf. 22 28 05 03
 LAMBERTSETER SENTER

**TETTE AVLØP?
 RING 23 16 50 00**

Døgnvakt

- Høytrykksking
- TV-inspeksjon
- Graving og rehabilitering av vann- og avløpsrør

TT-TEKNIKK A/S
 - en miljøbedrift

Ryevvingen 10, Postboks 133 Manglerud 0612 Oslo

Mitsubishi Motor Forum
 ABILDSØ

Enebakkveien 309 - Tlf. 23 03 20 00 - Fax. 23 03 20 01

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

<p>BØLER APOTEK ditt Alliance apotek</p> <p>Mandag–Fredag 09.00–17.00 Lørdag 09.00–14.00</p> <p>Bøler Senter, Bølerlia 2–4, 0691 Oslo – Tlf. 22 75 91 90</p>	<p> Hans Furu</p> <p>POSTADRESSE: POSTBOKS 5 SKULLERUD 0624 OSLO</p> <p>BESØKSADRESSE: LØVSETFARET 118 LANGERUD GÅRD E-POST: hans.furu@c2i.net</p> <p>TELEFON: 22 29 65 66 TELEFAKS 22 29 91 67 GIRO: 8200.01 21785 ORG.NR.: 936 300 553 MVA</p>							
<p>OPPSAL APOTEK ditt Alliance apotek</p> <p>Mandag–Fredag 09.00–17.00 Lørdag 09.00–14.00</p> <p>Haakon Tveters vei 94, 0686 Oslo – Tlf. 23 12 68 80</p>	<p>JERNIA Oppsal OPPSAL SENTER</p> <p> Støtt opp om din nærbutikk</p> <p>Oppsal Senter Haakon Tveters vei 88-98 FaxTlf. 22 27 74 99</p>							
<p>HENTER OG BRINGER</p> <p>GLASS EKSPERTEN</p> <p> 30% PÅ INNRAMMING</p> <p>BØLER SENTER Bølerlia 2 Tlf 22 26 52 59</p>	<p>BOBO'S PIZZA A/S Bølerlia 2 0691 Oslo, Tlf. 22 27 27 30</p> <p>ÅPNINGSTIDER:</p> <table border="1"> <tr><td>Man-Tors</td><td>16-23</td></tr> <tr><td>Fre-Lør</td><td>15-23</td></tr> <tr><td>Søn</td><td>14-22.30</td></tr> </table> <p></p> <p>Siste telefonbestilling 15 min. før stengt</p>	Man-Tors	16-23	Fre-Lør	15-23	Søn	14-22.30	<p>Dyrenes verden</p> <p>Bøler senters NYE dyrebutikk, med nye eiere</p> <p>Hos oss finner du blant annet akvariefisk, kaniner, fugler, chinchilla, marsvin og utstyr til hund og katt</p> <p>Eukanuba, lams, Proplan, Nutra, Nuggets, Hills...</p> <p>Bøler Senter • Tlf.: 22 27 12 90</p>
Man-Tors	16-23							
Fre-Lør	15-23							
Søn	14-22.30							
<p>Cafe Madam Mim</p> <p>Cafe og konditori på Bøgerud Senter Åpent Mandag-Lørdag 10.00-17.00/15.00</p> <p></p> <p>Vi tar bestillinger av: kaker, smørbrød og koldtbord. Tlf.: 22 74 09 29 • Fax: 22 74 09 30</p>	<p>HELSEKOST</p> <p> Bøgerud Senter Stallerudveien 109, 0693 OSLO Tlf/fax: 22 29 75 28</p>							
<p>Oppsal Bok & Papir AS Haakon Tveters vei 96 Postboks 113 Oppsal – 0619 Oslo Tlf.: 22 26 30 95 – Fax.: 22 26 70 51</p>	<p> STATOIL</p> <p>Service Østensjø</p> <p>Låvevn. 70 – Tlf. 22 26 33 35</p>	<p>Kom og snakk med oss i Nordea på Manglerud!</p> <p>Nordea på Manglerud tlf: 22 76 29 80 www.nordea.no</p> <p></p>						
<p> OBOS</p> <p>Som medlem har du alle fordelene</p>	<p> viu BOK · PAPIR</p> <p>Manglerud senter Postboks 74, 0612 Oslo Tlf.: 22 26 43 95 Fax.: 22 27 68 86</p>							
<p> Life</p> <p>HELSEBODEN OPPSAL Oppsal Senter, 0686 Oslo Tlf. 22 27 87 40 Fax. 22 27 80 46</p>	<p>SØNSTERUD SPORT Stadion</p> <p>Manglerud Senter Tlf.: 22 27 67 80</p>	<p>JØLSTAD BEGRAVELSESBYRÅ Oslo & Umland Abildaa Enebakkveien 287 Dagvakt: 22 29 28 28</p> <p>Fra den helt enkle - til den mest påkostede begravelse</p>						
<p> AUTOTEAM RAFIKSKOLE</p> <p>Manglerud Senter Tlf.: 22 26 34 07 / 906 87 170</p>	<p>Lambertseter apotek et Alliance apotek</p> <p>Velkommen til Lambertseter apotek</p> <p>Vi har åpent alle dager: kl. 09 00-17 00 • Lørdag kl. 09 00-14 00</p>	<p>OPPSAL EKSPERTEN</p> <p>30% PÅ INNRAMMING</p> <p>BØLER SENTER Bølerlia 2 Tlf 22 26 52 59</p>						

Årsrapport for fugl ved Østensjøvannet 2001

Av Audun Brekke

Det var et aktivt fuglekikkerår ved Østensjøvannet i 2001. Totalt ble det sett hele 136 fuglearter i området. Blant de mange høydepunkter nevnes:

- * at det ble sett to nye arter for Østensjøvannet, som var i det «polare» hjørnet: 18. april ble det observert en polarmåke og 19. oktober oppholdt en polarsvømmesnipe seg i vannet i underkant av et døgn. Polarsvømmesnipe ble filmet, men opplysninger om hvorvidt LRSK har godkjent polarmåken er ukjent for undertegnede når rapporten ble skrevet.
- * knoppsvane hekket igjen ved vannet og fikk 6 unger til flyvedyktig alder.
- * stort innrykk av ender (se neste avsnitt).
- * stort antall sothøner som overvintret (11-16 individer).

Isen kom ca. 11. november 2001, og det ble tykk is ganske raskt. Vinteren var verken spesielt mild eller streng, men råka var stor både under brua i sør og ved Bølerbekken store deler av vinteren.

Østensjøvannet er inne i en periode med stor oppblomstring av vasspest og andre vannplanter, som erstatter mye av algeoppblomstringen som vannet har slitt med noen år. Dette har trukket til seg mange gressende fugler. Spannende ender som knekkand, skjeand, snadderand var innom i tillegg til andre sjeldnere gjester som lappfiskand og siland. Østensjøvannets Venner retter en stor takk til alle som har bidratt med observasjoner av fugl gjennom år 2001: Geir Sverre Andersen, Kjetil Bekkeli, Håkan Billing, Hanne Blesvik, Bård Bredesen, Nicolas Clarke, Svein Dale, Frode Falkenberg, Paul Fekjær, Geir Fugelsø, Finn Gulbrandsen, Tore Gulbrandsen, Håvard Hveding, Bård Jakobsen, Lars Erik Johannessen, Per-Arne Johansen, Geir Fjørtoft Karlsen, Ketil Knudsen, Amund Kveim, Jarle Nystrøm, Rune Olsen, Jørn Areklett Omre, Marius Park Pedersen, Tommy Pedersen, Atle Helge Qvale, Simon Rix, Eyvind Rugland, Per Stensland samt undertegnede.

Artsliste:

LAPPEDYKKERE

Dvergdykker

Antagelig var to individer innom vannet på både vår- og høsttrekk. Sjelden observert gjest.

Toppdykker

Ankom i midten av april, hekker ved vannet med 12-14 par. Med unger var det observert 45 individer før høsttrekket tok til.

Horndykker

Sjelden gjest. 1 individ på trekk tidlig i mai. 1 individ stadig observert fra midten av september til midten av oktober.

PELIKANFUGLER

Storskarv

1. individ sett 12. mai

STORKEFUGLER

Gråhegre

1. gang sett 26. april. Kun 6 observasjoner, hovedsakelig vår og høst.

ANDEFUGLER

Knoppsvane

Hekket i vannet for første gang på mange år. Første voksne individ sett i slutten av januar (27.).

Deretter var både et voksent og et 1K-individ vekselvis tilstede gjennom vinteren. 17. april kom maken til den voksne. 7 unger klekket, men én forsvant fort.

De andre seks nådde flyvedyktig alder og ble sist sett 11. november. Andre voksne individer var innom på høsten.

Sangsvane

4 individer 26. april, ingen i løpet av sommeren. Vanligst med enkeltindivider på høsten, men 6 stykker gjestet 28. oktober.

Kortnebbgås

Ett individ 13. mai og ett individ 13. oktober

Grågås

Tilstede hele året. 2-30 om våren. Samlingsflokker myter her om høsten, maksantall; 700 den 16. september.

Variant av grågås

13. mai blir det sett en grågås som nesten utelukkende er hvit på hodet.

Regnes for å være en vanlig grågås som er partiell albino.

Snøgås

Sommergjest som beiter. Første individ 20. april. På det meste 4 stykker i slutten av juni og ikke sett etter det.

Kanadagås

Tilstede hele året og hekker. Opptil 42 gjennom våren, som øker til over 100 gjennom sommeren. Mye daglig trekk til områder i nærheten medfører døgnvariasjoner. Om høsten sank antallet til ca. 25-35 fugler.

Hybrid mellom kanadagås og grågås

2-3 individer sett gjennom hele året. Antagelig resultat av hybrid hekking forrige året.

Hvitkinngås

Et par som har vært der lenge overvintret fra 2000. 2-6 individer tilstede vår og sommer.

Utøver sommeren kom flere, antagelig fra bestanden i Oslofjorden, og 5. november var hele 530 individer tilstede, som falt raskt til 2-6 fugler i desember. To fugler overvintret igjen.

Gravand

Vårgjest, der 2 fugler kom første gang 26. april. Sist sett 8. mai.

Brunnakke

Vår- og høstgjest. 2-8 fugler seint i april. Høstflokkene er større.

Observert jevnlig mellom 25. august og 14. oktober. Maksantall 125, 6. oktober.

Ett individ sett såpass seint som 16. desember.

Snadderand

Kort besøk av 2 individer 12. og 13. mai. Ett individ observert jevnlig én måned fra 25. september.

Krikkand

Hovedsakelig vår- og høstgjest, men også tilstede gjennom sommeren (opptil 13 fugler sett). Første observasjon 17. april (20), sist sett midt i oktober (30).

Stokkand

Østensjøvannets tallrikeste and. Ca. 450 overvintret fra 2000. Antallet synker jevnt ettersom hunnen legger seg på reir. Midtsommers taltes omkring mellom 100 og 300 hanner. Populasjonen når overvintringsnivå mot slutten av november.

Stjertand

Hunnen som har bodd ved vannet i en lengre periode holder seg fortsatt tilstede hele året. Fikk besøk av 2 hanner og 3 hunner i en ukesperiode midt i oktober (6.-14.).

Knekkand

Én hann observert 26. mai.

Skjeand

Kun registrert på høsten i år. 3 individer 22. september, som økte til 14 individer 6. oktober. Ikke sett etter 21. oktober.

Toppand

Tilstede hele året og hekker. 1 hann overvintret. Jevn økning i bestanden frem mot sommeren. 2 i mars, 65 (maksimum) i slutten av april. Ca. 15 par gjennom sommeren, men antallet øker litt utover høsten, før det daler kraftig (til ett individ) i desember.

Kvinand

Ankom 1. april (6). Sommerbestand på mellom 8 og 15 individer. Øker i antall under høsttrekket (100 individer 5. november).

Lappfiskand

Én hunn sett 5.-11. mai.

Siland

Én hann under vårtrekket (26. april). 3 individer under høsttrekket (9. oktober).

Laksand

1-3 individer i april og første uka i mai. 2 individer sett 14. oktober.

HAUKEFUGLER**Vepsevåk**

Ett individ observert på trekk over vannet 15. august.

Sivhauk

Ett individ sett 6. mai

Hønehauk

Observert 3 ganger (21. januar, 31. mars og 3. november).

Spurvehauk

Sett 2 ganger (1. april og 29. august).

Musvåk

Sett på trekk over vannet 5. april

FALKER**Tårnfalk**

Sett én gang (25. august).

Dvergfalk

Sett én gang (26. oktober)

Lerkefalk

Sett én gang (11. juni)

Vandrefalk

Observert tidlig på året (18. februar og 31. mars). Deretter ikke sett før november/desember. En fugl holdt til på Økern vinteren 2001/2002, og kan derfor ha benyttet Østensjøvannet til jaktområde.

RIKSE-/TRANEFUGLER**Vannrikse**

Første gang hørt 30. april, gjenoppdaget 16. mai. Sang jevnlig i hele midten av juni.

Myrrikse

Første gang hørt 18. mai. Intensiv periode i midten og slutten av juni. Sist hørt 5. august.

Sivhøne

Første observasjon 3. mars. Ble 30. april talt til 30 individer. Antatt hekkebestand dette året 15-20 par. Siste observasjon 3. november.

Sothøne

Meget vanlig hekkefugl som overvintret i et antall på 24 individer. Bestanden økte jevnt til over 100 i april (108 individer 17. april). Antagelig kommer andre sothøner fra omkringliggende områder på høsten. Maksimum: 215 fugler 16. september. I slutten av desember var kun ett individ registrert.

Trane

2 individer 17. april på trekk.

VADE-/MÅKE- OG ALKEFUGLER**Sandlo**

Ett individ sett 2. april

Vipe

To enkeltobservasjoner hhv. 20. og 30. april

Brushane

30 juni sett første gang (2 individer). Deretter én enkeltobservasjon 25. august, når en hunn var på besøk ved vannet i lengre tid. Oppførte seg meget tamt og gikk blant folk og hunder i lang tid.

Kvartbekkasin

Ett individ observert 21. oktober.

Enkeltebekkasin

Første gang sett 5. mai. To vårobservasjoner og tre høstobservasjoner (én i hver måned: 29. august, 7. september og 9. oktober).

Småspove

1-2 individer sett 12. og 13. mai

Rødstilk

Sett 9. mai (ett individ)

Gluttsnipe

Tre observasjoner av ett individ i den andre uka i mai. Deretter ble 4 individer sett i slutten av mai. Ett individ på høsttrekk 25. august.

Skogsnipe

Første gang sett 17. april. 4. fugler sett 26. april.

Grønnstilk

To individer sett ved tre anledninger den siste halvdel av mai.

Strandsnipe

Vanligste vaderen ved Østensjøvannet. Tre fugler sett 5. mai. Maksimumstall hele 9 fugler midt i mai, men gjennom forsommeren ble 1-3 individer sett.

Polarsvømmesnipe

Ny art for vannet!. 19. oktober oppdaget Bård Bredesen et individ i vinterdrakt.

Den var tilstede antagelig under et døgn. Dette regnes pr. i dag som art nummer 212 ved Østensjøvannet.

Hettemåke

1. april var 200 hettemåker på plass. Dette økte til 600 i løpet av måneden. Mengden varierte voldsomt gjennom året fra 37 til over 500.

Dette kan skyldes at arten er i ferd med å reetablere seg etter den voldsomme knekken i populasjonen som ble erfart de siste årene på 90-tallet.

Hvor mange som hekket i 2001 er vanskelig å si, men det er helt klart at populasjonen er på vei oppover i forhold til for et par år siden.

Fiskemåke

Første individet sett allerede 21. januar. Mellom 6 og 20 individer i spredte observasjoner gjennom hele sommeren. Maksimumsantall var 40 den 16. september. Siste gang observert 6. desember, så arten kan påtreffes hele året.

Sildemåke

Sildemåken kan også påtreffes hele året, som sporadiske observasjoner. 14-30 individer sett gjennom våren.

På sommeren sees det gjerne litt færre 5-11 samtidig. Siste observasjon var 4 stykker, 14. oktober.

Gråmåke

Vanlig hele året. Vinter og senhøstes sees de største flokkene, som kan være mange hundre fugler, som ofte hviler på isen. Maksimum var 280 individer 1. april.

Polarmåke

Ny art for vannet! Ett individ oppdaget blant en del gråmåker 18. april.

Svartbak

Sporadisk gjest fra Oslofjorden. 1-2 individer observert noen ganger i mai, og ett høstfunn av arten var to individer 7. september.

Makrellterne

Dukket opp 18. mai for første gang. 1-5 fugler sett gjennom juni og i den første uka i juli. Som regel bruker denne arten Østensjøvannet til fangst i løpet av dagen og forsvinner på kvelden.

DUEFUGLER

By-/Klippedue

Tilstede hele året.

Store døgnvariasjoner siden Østensjøvannet antagelig bare er ett av flere steder i nærheten som denne arten benytter. Foringen og «hekketårnet» i sørenden utgjør hovedområdet ved Østensjøvannet for denne arten.

Skogdue

Observert to ganger: 17. april og 25. august.

Ringdue

På plass fra 1. april (5 individer), som økte jevn utover i våren. 260 fugler ble sett 20. mai. Sommerbestanden er betraktelig færre (9-30 fugler), mens høsten (400 individer 26. august). Siste observasjon 14. oktober.

GJØKEFUGLER

Gjøk

Ett individ hørt 1. juni

SEILERE

Tårnseiler

Ankom i år ca. 15. mai. Bestanden økte til 200 observerte fugler i løpet av mai.

Gjennom sommeren observeres betydelig mengde fugl, men døgnvariasjonen er stor, samtidig som været har mye å si for hvor mange som oppdages. Under høsttrekket ble det øyensynlig sett 1000 fugler på trekk.

SPETTER

Grønnspett

Hekker ved vannet (1, muligens 2 par). Høres ofte øst for Bogerudmyra. Observeres jevnlig hele året.

Flaggspett

Hekker i nesten alle skogsområder rundt vannet. 3-5 par. Observeres jevnlig gjennom hele året.

SPURVEFUGLER

Sanglerke

Første registrerte observasjon 1. april (5 individer). Ikke registrert mellom 15. mai og starten av oktober. Kun én registrering under høsttrekk; 7 fugler 13. oktober.

Trelerke

Kun én registrering under vårtrekk; 2 fugler 16. april.

Sandsvale

Kun meldt inn med 3 fugler 18. og 19. mai

Låvesvale

4 fugler ankom 26. april. 2-15 fugler sett gjennom sommeren. Maksimumsantall 30 fugler 29. august. Siste observert 16. september (4 fugler).

Taksvale

Første rapportering (50 individer) 6. mai. Observert med 10-50 individer gjennom sommeren. Siste observasjon var 15 fugler 25. august.

Trepiplerke

Ett individ hørt nord for Tallbergåsen 10. mai.

Heiplierke

Trekkgjest vår og høst. Første observasjon var 50 individer 12. april. Ble sett jevnlig i flokker på opptil 50 fugler frem til midten av mai. Høsttrekk fra månedsskiftet august/september til ut i oktober. Siste observasjon 10 stykker 28. oktober.

Gulerle

Ankom første gang ca. 9. mai. 2-9 individer sett gjennom våren. Lite sett i hekketiden, og vanskelig å avgjøre noen hekkestatus. Siste individet sett 9. oktober.

Vintererle

Hekker i tilknytning til vannet. Første observasjon 6. april. Opptil 10 stykker (19. mai). På høsten er det bare innrapportert et par enkeltfunn.

Sidensvans

Relativt lavt antall vinteren og våren. Samles i større flokker på høsten (100 individer 26. oktober).

Gjerdsmett

Hekkefugl. Minst to overvintret dette året. De første trekkindividene kom i midten av april. Observert jevnlig gjennom hele året, til midtveis i desember. Dette taler for ytterligere overvintring frem mot 2002.

Linerle

Ankom 6. april. Vanlig hekkefugl ved vannet, som har en sommerpopulasjon på mellom 15 og 30 individer. Siste observasjon 9. oktober.

Fossefall

Bare én observasjon. 1 individ 11. mars.

Jernspurv

Første fugler på plass 17. april. Hekker svært fåtallig (1-3 par). Observeres jevnlig gjennom hekketiden. Siste observasjon 14. oktober (2 fugler).

Rødstrupe

Et eller noen få individer forsøkte antagelig å overvintre siden første observasjon var så tidlig som 14. februar. 1. april: 3 individer, 17. april 14 individer. Gjennom sommeren ble det observert mellom 10 og 14 individer på samme telling.

Maksimum 20, den 16. september. 1-2 fugler ble også sett langt ut i desember.

Blåstrupe

Ble observert kun på høsttrekk i år. En hann sett 25.-26. august, og et individ til 7. september.

Rødstjert

En syngende hann observert 24. mai.

Buskskvett

Først sett 6. mai (1 individ). Spredte observasjoner av ett individ gjennom mai og ett funn 4. juli. På høsten ble hele 17 individer sett samtidig (25. august).

Steinskvett

Forekommer på vår- og høsttrekk. Første gang 30. april (1 individ), 2 stykker 6. mai og ett individ 19. mai. På høsten ble 4 stykker sett kun 16. september.

Svartrost

Tilstede hele året og hekker. 21. og 27. januar ble hhv 1 og 2 individer sett. Gjennom hele april og mai ble 5-10 fugler sett, der noen en del var unger fra 2000. Sensommers ble alt fra 1-9 fugler sett, og etter 1. oktober er kun 1-3 individer talt opp på samme tur.

Gråtrost

Tilstede hele året og hekker i stort antall. 20 individer sett allerede 27. januar. 14-30 observert frem til ultimo april. Fra midten av mai kom vårtrekket og i denne perioden er det vanskelig å telle siden det går en jevn strøm av trost gjennom landskapet.

120 fugler ble talt 24. mai, og i august 100-150. De virkelig store ansamlinger er på høsten 9. oktober og 26. oktober ble det sett over 1000 gråtroster.

Måltrost

Få observasjoner. Først sett/hørt 26. april, deretter to observasjoner av enkeltindivider i mai. På høsttrekket ble 4 individer observert 16. september.

Duetrost

Ett individ hørt 6. og 26. april samt 13. mai. På høsten ble to sett 15. oktober.

Rødvingetrost

Første observasjon 17. april (2 individer), deretter jevn økning gjennom resten av april og hele mai. På høsten ble opptil 30 fugler sett sammen (13. oktober). Siste observasjon 14. oktober.

Gresshoppesanger

Hørt en gang, 9. mai.

Myrsanger

Ankom ca. 4. juni, og 9. juni ble hørt 3 hanner synge omkring vannet.

Frem til slutten av juni hørt likevel bare én hann synge. Hekkestatus uviss for dette året, men det har sunget myrsanger flere år på rad nå.

Fortsatt neste side

Rørsanger

Vanlig hekkefugl ved vannet. Første gang hørt 8. mai (2 hanner).

Innen utgangen av måneden sang 10 hanner. 3-6 hanner hørtes utover sommeren, som kan skyldes at de andre fikk tak i hunner med én gang.

Gulsanger

1-2 hanner hørt syngende 20. og 24. mai. Etter det, ingen observasjoner.

Møller

Hørt første gang 7. mai. Opptil 3 hanner hørt samtidig.

Tornsanger

4 hanner hørt ved første observasjon 13. mai, som økte til hele 17 hanner 24. mai.

To hanner og et par som foret på tre unger sett i juli. Siste observasjon var 2 individer 26. august.

Hagesanger

Første gang hørt 18. mai. Hele 26 hanner hørt 24. mai, men merkelig nok kun én innmeldte registrering etter dette (4. juli).

Munk

Hørt første gang 5. mai. Økte jevnt til 19 hanner i løpet av mai. Fra 1-7 hanner observert gjennom hekkesesongen.

Bøksanger

Hekker på Tallberget. Hørt første gang 11. mai. 1-2 hanner observert i løpet av mai måned.

Gransanger

Hørt første gang 26. april (2 individer). 1-3 hanner hørt gjennom sommeren. Antagelig hekking på Oppsalskrenten.

Løvsanger

Den første rapporterte sangen var tre hanner 30. april. Bestanden økte jevnt i mai og 24. mai ble årsmaksimum på 45 individer talt.

16. september ble de siste fuglene (2) sett.

Fuglekonge

Tilstede omtrent hele året. 7 individer 1. april. 2-4 sett/hørt gjennom sommeren. Årsmaksimum var 25 fugler 16. september.

Gråfluesnapper

13. mai ble de første 2 fuglene sett. 2-11 individer sett i mai, deretter kun sporadiske observasjoner frem til den siste ble observert 25. august.

Sv/hv fluesnapper.

Hekker blant annet på Tallberget, der den første hannen sang 11. mai. 2-9 hanner hørt synge ut mai måned, men deretter få observasjoner.

Granmeis

Sporadisk gjest. En hann sett 14. februar.

Toppmeis

Sporadisk gjest. 2 individer sett 16. september.

Svartmeis

De få som høres holder som regel til på Tallberget eller i Bølerlia. Første gang observert 19. mars. Maksimum var 4 hanner hørt synge 1. april. Ingen høstobservasjoner dette året.

Blåmeis

Vanlig i hele området. 4-18 voksne observert før hekkesesongen tok til.

Kjøttmeis

Vanlig i hele området. Omtrent samme bestandsstørrelse som blåmeis.

Spettmeis

Tilstede hele året. Som regel 2-7 individer observert på samme telling.

Trekryper

Tilstede hele året. 1-3 individer blir observert samtidig ved vannet.

Tornskate

Ett individ observert 29. august. Fuglen hadde juvenil fjærdrakt.

Varsler

Ett individ sett 21. mars.

Notteskrike

Observeres jevnlig både vår og høst, men flesteparten på høsten i 2001. Første observasjon var 24. mars og siste var 6. desember. 1-5 individer sett samtidig.

Skjære

Vanlig standfugl som hekker i alle biotoper omkring vannet. 17. april ble 49 adulte individer talt. På høsten, men ungene inkludert ble det talt over 60 skjærer.

Nøttekråke

Denne arten sees oftest på høsten ved Østensjøvannet enkeltvis eller i par. Dette året er 2 individer registrert fire ganger mellom 25. august og 26. oktober.

Sjelden gjest gjennom hele året, som regel med ett eller noen få individer. I år ble derimot hele 65 fugler sett 14. oktober.

Kråke

Hekkefugl som er tilstede hele året. Østensjøvannet trekker til seg både flokkfugl og hekkende par fra områdene omkring vannet. Over 100 individer kan observeres på samme dag, men som regel litt færre. Maksimum i år var 150 fugler 29. november.

Stær

Hekkefugl som på høsttrekk samler seg i stort antall i området. Første gang observert 21. mars (1 individ). Deretter økte antallet observerte fugler til ca. 20 per dag gjennom april og mai. 4. juli ble det talt over 400 fugler.

Første halvdel av september passerte flokker på mellom 500 og 1500 fugler. Sist sett 13. oktober.

Gråspurv

Tilstede hele året, som i vinterhalvåret delvis er på grunn av foringen fra mennesker. Forekommer i grupper på mellom 3 og 20 fugler.

Pilfink

Tilstede hele året, med noe av den samme biologiske nisjen som gråspurv. Men på høsten er som regel flokkene vesentlig større enn gråspurv. 16. september ble en gruppe på 100 individer talt.

Bokfink

Første hannen sang 21. mars. Større antall av fugler ankommer i månedsskiftet mars/april. Opptil 35 fugler registrert på en dagstelling. Siste bokfinkregistrering var 10 individer 14. oktober.

Bjørkefink

Sjelden gjest gjennom store deler av året. 5 individer sett 13. mai, 5 i oktober, ellers i året kun enkeltindivider som var sammen med andre finkefugl.

Grønnfink

Tilstede hele året og hekker i området. Vinter, vår og høst forekommer den i store flokker sammen med andre finkefugler. Maksimumsantall på én dag i 2001 var 66 individer den 1. april. I hekkesesongen sees mellom 5 og 20 fugler på samme telling.

Stillits

Tilstede hele året, men forekommer i større konsentrasjoner på vinteren og høsten for den utnytter den høye produksjonen av spesielt tistelfrø ved Østensjøvannet. Maksimumsantall var i januar 40 (både i januar og november).

Grønnsisik

Sporadisk streifgjest på vinteren, men hekker antagelig også i området. 50-60 fugler sett i marsmåned, som sank til under 20 talte individer midtsommers, før det igjen økte til 60-70 på høsten.

Tornirisk

Første observasjon var 4 individer 21. juli. Deretter sett 1-2 fugler 4 ganger frem til 29. september.

Gråsisik

Streifer omkring i vinterhalvåret, og kan da opptre i store flokker. I 2000 var det svært lite av denne arten ved Østensjøvannet, men høsten 2001 kom mange fugler tilbake. Frem til hekkesesongen ble kun småflokker på under ti individer observert. Fra 29. august kom større flokker innom området, og 14. oktober ble over 80 fugler talt.

Brunsisik

Denne relativt «nye» arten (som er splittet ut fra gråsisik) har ikke alle ornitologer fått felterfaring med ennå, så det vil ta litt tid før vi har sikre data på denne arten. 26. oktober ble 3 individer meldt, og det var alt i 2001.

Polarsisik

Sett én gang 25. mars (2 individer).

Grankorsnebb

15. august ble en flokk på 30 fugler observert. 14. oktober ble noen korsnebb hørt, men sikker artsbestemming til furu- eller grankorsnebb var ikke mulig.

Dompap

Sees hovedsakelig i den kalde årstiden. Flokker på 20 individer ble sett i januar. Fra oktober ble flokker på opptil 10 fugler observert.

Kjernebiter

Sjelden gjest. Første observasjon var 1 individ 1. april. Deretter 4 fugler 4. juli. Enkeltindivider sett tre ganger mellom midten av oktober og nyttår.

Gulspurv

Overvintre i lite antall. Første hannen sang 21. mars. 1-5 individer sett med spredte mellomrom frem til slutten av oktober, når flokkene slår seg sammen. Maksimum var 20 individer 14. oktober.

Sivspurv

Fast hekker ved vannet. Første hannen observert synge 1. april. Antagelig mellom 10 og 20 par som hekker. Siste observasjon var 5 fugler 14. oktober.

Elg skutt på Abildsø gård

På morgenen 14. august måtte viltmyndighetene skyte en årgammel elgkalv rett i kanten av åkeren nedenfor 1800-tallsparken på vestsiden av Abildsø gård. Den hadde tidligere vært ute i Enebakkveien og på motorveien ved bomstasjonen og politiet mente derfor at den repre-senterte en fare for trafikken.

Elgen hadde tidligere hatt fredeligere sysler slik som å spise eplekart i hagen på Abildsø gård. Dessuten var den et flott skue der den majestetisk ruslet rundt i utkanten av gården. Asgeir Føyen på Abildsø gård hadde heller ingen betenkeligheter med en elg i hagen så lenge den holdt seg der.

Kjøttet ble tatt hånd om av kommunen og brakt til slakteri for vanlig omsetning slik det gjøres for de om lag 100 elgene som årlig må skytes i Oslo. Grunneierne har ingen rettigheter til kjøttet.

Tekst: Leif-Dan Birkemoe

Foto: Paul Fekjær

Alt fra hurtigtrykk til design- og profiltrykksaker

Nordberg Trykk

- en fargerik medspiller

*Kontakt oss på telefon 22 76 98 10
eller besøk oss i våre lokaler i Ryensvingen 11*

ABILDSØ
elektriske

En sterk forbindelse...

• Design: Bergner, Mellbye & Rosenbaum as • Foto: Morten Kroghold

Lærlingene ved Abildsø elektriske 1998

Sterkstrøm •	Lyd/bilde •
Svakstrøm •	El-takst •
Tele •	Prosjektering •
Data •	Alarm •
Brann •	

<http://www.abildsoelektriske.no>

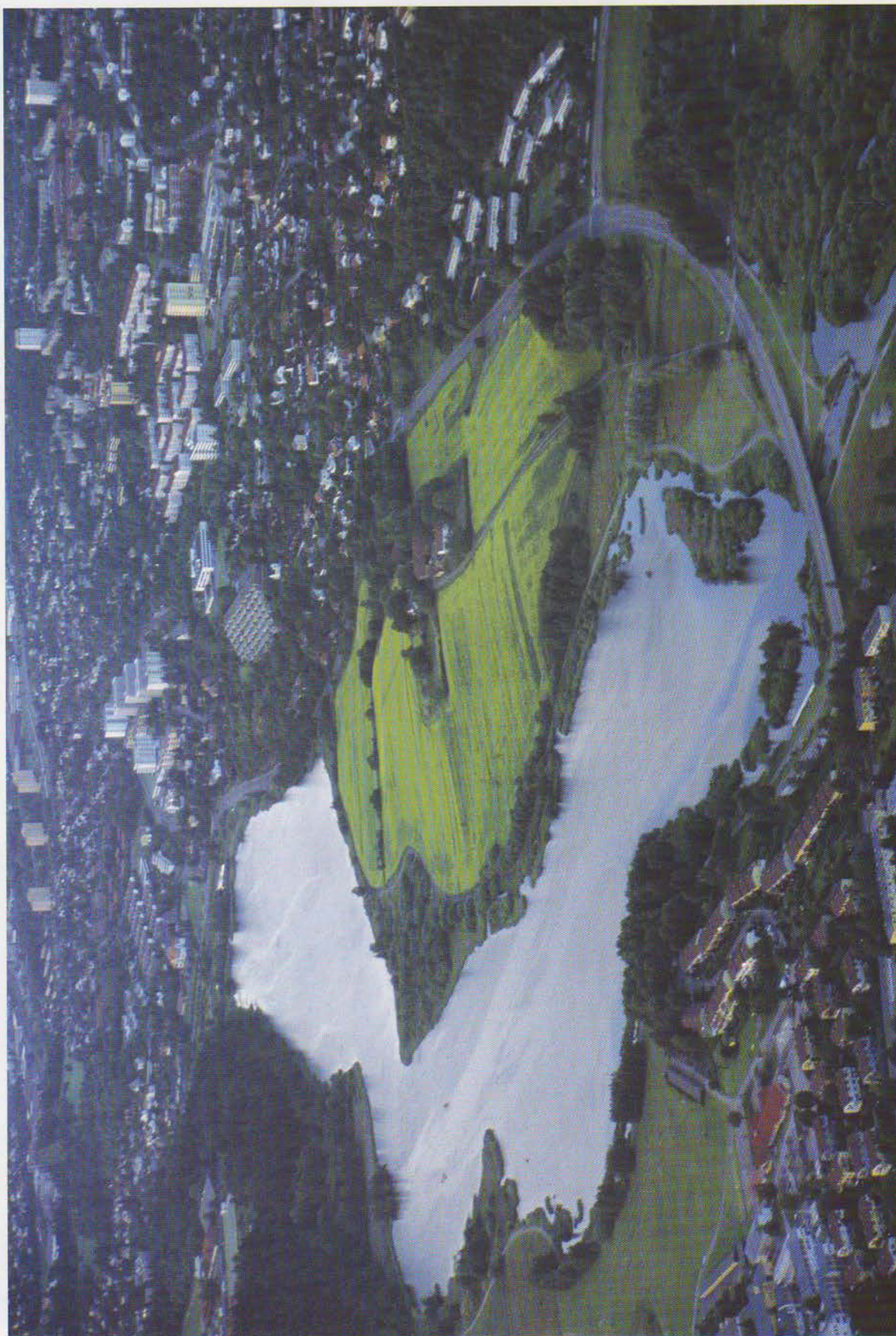
Smedbergveien 5 Tlf. 22 28 70 36

Audun Brekke
Vetlandsveien
0685 OSLO

78a

B-blad
Returadresse:
ØVV,
Pb.77 Oppsal
0619 OSLO

Østensjøvannet, juli 2002. Foto: Paul Fekjær